

INFORME 2006

OBSERVATORI DE NOUS CONSUMS DE DROGUES EN L'ÀMBIT JUVENIL

**JOAN PALLARÉS, MILA BARRUTI, JOSEP ESPLUGA,
DAVID PERE ORÓ, GUILLERMO CANALES**

ASSOCIACIÓ INSTITUT GENUS

Barcelona, gener de 2007

ÍNDEX

EQUIP D'INVESTIGACIÓ 2006.....	2
1. INTRODUCCIÓ	3
2. METODOLOGIA	4
2.1. Emmarcament.....	4
2.2. Mostres i aplicacions.....	5
2.2.1. Enquesta en discoteques i <i>afters</i>	5
2.2.2. Enquesta autoadministrada d'itineraris	7
2.2.3. Bases de dades.....	7
2.2.4. Consideracions sobre l'informe de resultats.....	8
3. CARACTERÍSTIQUES SOCIODEMOGRÀFIQUES.....	11
4. ESTILS	12
5. OCI I TEMPS LLIURE	15
5.1. Espais, temps i activitats (xarxes).....	15
5.1.1 Festes del cycle vital i anual i variacions estacionals	24
5.2. Oci i discoteques o afters (enquestes).....	26
6. ITINERARIS, MOBILITAT I RELACIONS.....	28
6.1. Caracterització d'uns quants itineraris	29
6.2. Mobilitat territorial i itineraris (enquestes)	33
7. CONSUMS I DROGUES	37
7.1. Visió general (xarxes)	37
7.1.1 Consums	37
7.1.2. Substàncies	40
7.2. Consums segons les enquestes	51
Alimentació i consums de begudes no alcohòliques	52
8. EFECTES I CONSEQÜÈNCIES.....	58
8.1. Valoracions i efectes positius.....	58
8.2. Valoracions i efectes negatius	59
8.3. Conseqüències negatives	61
8.3.1. Socials i relacionals	62
8.3.2. Sanitàries.....	66
8.3.3. Econòmiques.....	68
8.3.4. Les lleis i els conflictes	69
8.3.5. Accidents de trànsit	70
8.3.6. Riscos i diferències segons el sexe o el gènere.....	72
9. MERCAT.....	77
10. RECOMANACIONS.....	79
11. BIBLIOGRAFIA	82

EQUIP D'INVESTIGACIÓ 2006

Director: Joan Pallarés

Assessor: Aurelio Díaz

Responsable de la informació de camp: Mila Barruti

Responsable d'informàtica: Josep Ramon Collado

Responsable de gestió: Ernesta Sánchez

Responsable coordinació d'equips de camp i d'enquesta:
Guillermo Canales y David Pere Oró.

Responsable entrevistes a informants clau: Guillermo Canales,
David Pere Oró y Mila Barruti.

Anàlisi estadística: Josep Espluga

Secretaria: Conchita Díaz

Equip de camp: Esther Beyret, Núria Calzada, Mireia Campanera,
Guillermo Canales, Tatiana Cercós, Elisa Contreras, Caterina
Cortés, Lluís Cortés, Maria Cuny, Jordi Gala, Víctor Galán, Antoni
Llort, Meri Martín, Sara Martínez, Maria Novella, David Pere Oró,
Anna Pallarés, Mar Pallarés, Cecilia Pallín, Natalia Pérez, Núria
Puentes, Mercè Roure, Sergi Sala, Adela Simón i Manuel
Usandizaga.

Equip d'enquesta: Lluc Acero, Esther Beyret, Núria Calzada,
Tatiana Cercós, Marta Clos, Lluís Cortés, Adrià Farré, Jordi Gala,
Víctor Galán, Antoni Llort, Meri Martín, Roser Molas, Javi Moreno,
Juan José Morillas, Maria Novella, David Pere Oró, Daniel Pagès,
Anna Pallarés, Mar Pallarés, Cecilia Pallín, Natalia Pérez, Núria
Puentes, Mercè Roure, Sergi Sala i Adela Simón.

1. INTRODUCCIÓ

L'any passat, 2006, es publicà l'informe evolutiu 1999-2005 de l'Observatori de Nous Consums de Drogues en l'Àmbit Juvenil¹, on s'inclouïen els fonaments metodològics i un resum de resultats dels set informes anteriors, des del 1999². El llibre, va refermar la maduresa de l'Observatori i la seva viabilitat com a un sistema més de recollida d'informació en mans de les administracions que el mantenen i el fan possible.

L'informe d'enguany se centra en l'anàlisi de les tendències consolidades i els canvis i les innovacions observades al llarg de 2006. A més, introduïm els continguts centrals dels altres anys en tots els temes, per tal de situar el lector. No es tracta de repetir el que ja està dit, sinó de proporcionar el context suficient per a entendre l'actualitat.

Volem seguir agraint el suport de les administracions en aquesta investigació portada a terme per un grup de professionals heterogeni i complex.

L'Observatori tampoc no seria tal sense la participació desinteressada de tantes persones que han compartit amb nosaltres el seu coneixement sobre la realitat juvenil, oferint-nos el seu temps i facilitant-nos la tasca de recollida d'informació. Aquest agraïment és una prova de la consideració cap als seus coneixements i inquietuds vers la realitat que estudiem i afrontem.

¹ A partir d'ara ens hi referirem de forma abreujada com l'Observatori.

² Veure bibliografia.

2. METODOLOGIA

2.1. Emmarcament

Com no tots els joves duen a terme els mateixos comportaments respecte a l'objecte d'estudi de l'Observatori, des del primer any, hem anat seleccionant poblacions diana diferenciades que estudiem amb instruments dissenyats (i de vegades corregits) per a cada una d'elles. Encaixar-ho i resumir-ho és el que pretén aquest informe, que ofereix solament aquelles dades que han estat suficientment contrastades i comprovades i que constitueixen tendències referides a la majoria dels joves així com, també, a les minories més innovadores.

L'Observatori recull informació constantment i l'equip directiu l'analitza de manera continuada. Els indicis recollits són contrastats i triangulats i orienten les prospeccions següents. Això es fa a partir de diverses fonts, aplicacions i tècniques que recullen informació de les diferents poblacions diana.

A més de l'equip directiu que analitza la informació, coordina i pren decisions, l'Observatori ha estat constituït per 25 col·laboradors que, en diferent grau i distribuïts per tot el territori, han anat recollint informació, tant de les pròpies activitats com de les seves xarxes de camp.

El nucli d'informació més important són les xarxes de camp de cada col·laborador. Estan constituïdes per consumidors, usuaris i professionals del món de la nit i per altres persones relacionades amb els joves, l'oci o les drogues. Els components d'aquestes xarxes informen regularment als nostres col·laboradors de fets concrets, fonamentats sobre les àrees o temes que coneixen directament. Els col·laboradors realitzen també observacions directes de les seves interaccions en els contextos estudiats i n'elaboren informes breus. Així mateix, hi ha una xarxa d'informants clau configurada com a quadre, composta per professionals i

experts que són entrevistats a fons, un cop l'any (pocs, dos cops) sobre la seva àrea de coneixement i experiència. Aquestes xarxes de col·laboradors, de camp i d'informants clau, aporten el nucli de la informació qualitativa i no estandarditzada. Posteriorment, es fa l'anàlisi qualitativa de contingut.

Des de 2005 comptem amb una mesa estable, on participen les institucions representants de l'Administració, per valorar els resultats i, mitjançant sessions de discussió i informes breus, s'ha fet el seguiment metodològic i s'han anat avaluant els canvis i les troballes del cicle d'aquest any.

2.2. Mostres i aplicacions

A més de la informació qualitativa procedent de les xarxes, s'apliquen dos instruments estandarditzats: l'enquesta en discoteques i *afters* i la *fitxa d'itineraris*.

2.2.1. Enquesta en discoteques i *afters*

L'enquesta en discoteques i *afters* s'aplica a una mostra de macrodiscoteques, discoteques i *afters* de Catalunya que es manté sense gaires diferències respecte els anys anteriors, seleccionada seguint criteris tipològics. Enguany s'ha enquestat una mostra de 402 individus.

Feta la selecció dels locals (11 en total) la mostra va ser estratificada proporcionalment segons franges horàries (de màxima afluència i l'anterior i posterior a aquesta hora: des de les dotze de la nit fins a les deu del matí). El procés d'enquesta es va realitzar durant els dies 12 i 13 de maig de 2006. Els enquestats van ser seleccionats a l'entrada dels locals o en zones de pas (una minoria) seguint-ne un criteri sistemàtic: un de cada 5, iniciant-se la selecció en franges de 5 minuts a partir de l'hora d'inici de les franges

horàries fixades en l'estratificació i procurant d'equilibrar la mostra segons si entraven o sortien dels locals.

Del total de candidats a ser enquestats seleccionats, 1 de cada 4, aproximadament, no va voler respondre l'enquesta. Quant a les negatives, la raó principal donada pels enquestats va ser la pressa i aquestes negatives van ser particularment freqüents en les zones de pas.

Tot i que aquesta mostra no es pot considerar representativa de tota la població jove de Catalunya, les característiques de la mostra permeten extrapolar els resultats, com a mínim, a la subpoblació de joves que va a les discoteques.

Si es té en compte l'aforament màxim aproximat dels locals seleccionats i la de les zones de pas, les mostres han estat extretes d'una població potencial d'aproximadament 25.000-30.000 persones, suposant en ambdós casos que les interseccions (gent que va en un mateix dia a més d'un dels locals seleccionats) siguin mínimes.

Hem realitzat una anàlisi estadística bàsica de les dades principals obtingudes amb un objectiu essencialment descriptiu, i com a complement i contrast de la informació obtinguda d'altres fonts:

1. Test khi-quadrat d'independència d'atributs. En els casos en què s'han detectat associacions significatives, solament hem considerat com a vàlids els tests amb nivell de significació inferior al 0.05 i en els quals el percentatge de cel·les amb freqüències esperades menor de 5 no ha superat el 37% del total de cel·les.
2. Prova t d'Student de comparació de mitjanes de mostres independents i anàlisi de regressió.

2.2.2. Enquesta autoadministrada d'itineraris

Els col·laboradors, als membres de les seves xarxes que són consumidors de drogues, els apliquen al llarg de l'any un instrument d'enquesta autoadministrada estandarditzada, la <<fitxa d'itineraris>> que recull, seqüencialment, una sortida de festa, des de l'inici fins a la tornada a casa respecte de cada un dels llocs que configuren l'itinerari: durada de l'estada, localitat, franja horària, amb qui està, activitats realitzades, estat d'ànim, drogues consumides, altres consums (aliments i begudes no alcohòliques) i mitjà de transport emprat en el desplaçament. Es recull també, de cadascun dels itineraris, la data, les dades sociodemogràfiques de qui el realitza i les despeses. Aquest any, utilitzant una grandària de mostra similar als altres anys, s'han aplicat un total de 138 itineraris.

2.2.3. Bases de dades

La base de dades d'informants en recull les característiques definitòries i és el resultat de les indagacions i els contactes realitzats pels membres dels equips de camp per construir les mateixes xarxes.

La base inclou les característiques sociodemogràfiques dels membres de les xarxes, el tipus i la qualitat de la informació que poden aportar i sobre quins temes, i també, el grau d'accessibilitat i de col·laboració. De les 256 persones que integraven les xarxes el 2005 hem passat a les 356 enguany.

Com a resultat del treball realitzat aquest 2006 s'han elaborat 932 fitxes amb informació de camp (1.088 l'any 2004 i 1.187 el 2005), per mitjà de l'aplicació informàtica que n'unifica els criteris i en permet la classificació temàtica. La informació obtinguda aquest any prové de 182 informants diferents (197 el 2005 i 182 el 2004): 134 de les xarxes (suposa que el 51% ha estat entrevistat; l'any 2005 la proporció va ser del 56%), 26 són informants clau (32 el 2005) i els 22 restants són col·laboradors de l'Observatori.

De la xarxa de camp, cal destacar que el 52% són consumidors de drogues i que més de la quarta part està directament relacionada amb els ambients que ens interessen (<<món de la nit>>), bé com a professionals o formant-ne part com a usuaris, i que poden aportar informació valuosa que no s'obté d'altres fonts indirectes. La major part dels 26 informants clau són professionals de la intervenció des de diferents camps o experts en temes relacionats amb els joves o les drogues; la resta, una minoria, són professionals del <<món de la nit>> i del lleure.

Hem fet una anàlisi qualitativa de contingut de tota la informació recollida: col·laboradors, informants de les xarxes de camp i informants clau. Aquesta informació ha estat considerada a dos nivells relacionats: conjunt de la informació i segons categories analítiques.

2.2.4. Consideracions sobre l'informe de resultats

En l'informe hem considerat conjuntament, quan els temes ens ho permeten, d'una banda la informació obtinguda dels col·laboradors, dels informants de les xarxes de camp i clau i, d'una altra els resultats de les enquestes. Ho hem fet en tots els casos indicant-ne l'origen de la informació per a evitar confusions. Això és així perquè la informació de camp i la de les restants aplicacions no és directament equiparable.

D'una banda, els informants de les xarxes de camp, a més d'informació personal, aporten sobretot informació de terceres persones a les que coneixen en diversos graus (major o menor coneixement directe i estret) i sobre diversos temes (coneixement variable i no homogeni). Aquesta circumstància introdueix alguns biaixos i imprecisions, malgrat els esforços realitzats per a controlar-los durant la recollida de la informació (esforços que s'intensifiquen cada any). Destaquem aquestes qüestions per tal que la informació que aporten aquestes fonts sigui interpretada adequadament i no per a restar-li valor (la informació és molt valuosa).

Les enquestes, en canvi, recullen informació directa de cada un dels enquestats, referida al dia d'enquesta (en les aplicades en discoteques i *afters*), o a la darrera sortida prèvia a l'aplicació (itineraris). En aquests casos, el biaix més probable és el d'ocultació o falsejament en una minoria de les preguntes. La nostra valoració, donades les característiques dels qüestionaris utilitzats i el desenvolupament dels processos d'enquesta, és que les respostes obtingudes són fiables i vàlides.

D'altra banda, les poblacions diana del treball de camp (xarxes) i de l'enquesta són diferents. Als informants de les xarxes de camp i clau se'ls demana, particularment, informació sobre la subpoblació de joves consumidors de drogues i sobre aspectes conflictius (refereixen, de nou, a una subpoblació).

La població diana de l'enquesta en discoteques i *afters* són els joves que hi van (una subpoblació dels joves) i inclou, coherentment, consumidors i no consumidors de drogues i no contempla els esmentats aspectes conflictius (sols alguns comportaments de risc).

La fitxa d'itineraris s'aplica solament als membres de les xarxes que consumeixen drogues.

En tot cas, encara que amb cautela, es pot considerar que la informació de camp (xarxes) es refereix aproximadament a la mateixa població diana que la de la submostra de consumidors de drogues de l'enquesta en discoteques i a la de la fitxa d'itineraris. En cada una de les tres poblacions mantenim contacte amb submostres composades per persones que surten de festa i consumeixen drogues (eixos de l'anàlisi) amb freqüències i intensitats diferents.

Com es pot veure, l'anàlisi conjunta, integrada, de tota aquesta informació en cada un dels temes considerats en aquest informe (com ja va succeir en els anteriors) planteja dificultats. En positiu, aquestes dificultats informen sobre la complexitat del fenomen i

sobre com aquesta complexitat és afrontada i recollida vetllant per evitar la simplificació i l'esbiaixament: diferents aplicacions i diversitat de poblacions diana. Després de vuit anys d'Observatori corroborem que aquesta estratègia, tot i la seva complexitat, és adequada.

Així, en els diferents capítols d'aquest informe, hem tingut en compte les regularitats, els aspectes comuns, i les singularitats constatades sintetitzant-ne la informació i agregant aquesta quan era factible sense diferenciar-ne les fonts (xarxes i d'altres aplicacions) i, majoritàriament, fent-ho de forma separada en aquells casos en què és necessari donada l'especificitat de la informació o de les poblacions diana. Pel que fa a les enquestes comentem només el que destaca, reduint la inclusió de percentatges i el comentari descriptiu, detallat, de les dades.

Aquesta complexitat metodològica pel que fa a les dades, ve donada per la heterogeneïtat dels joves, de les activitats que fan i dels consums que porten a terme. En aquest informe de resultats, com venim fent en anys anteriors, ho traduïm referint-nos a dos grans conjunts o perfils de joves: un, el més estès, que surten amb una assiduïtat variable, però no tots els caps de setmana, amb itineraris semblants a la mitjana dels joves, que consumeixen alcohol, una part també cannabis i, ocasionalment, fan consums d'altres drogues; un segon grup, menys nombrós, que surten assíduament, que allarguen les sortides i que consumeixen les drogues esmentades si cap amb més quantitat així com estimulants, i estan més propers a les difusions de les novetats experimentant amb d'altres substàncies. Entre aquests dos grups hi ha una gran variabilitat, i les situacions a les que pot donar lloc no poden ser aprofundides en aquest informe de resultats. El lector, però, trobarà prou arguments per comprendre-les.

3. CARACTERÍSTIQUES SOCIODEMOGRÀFIQUES.

Les característiques sociodemogràfiques predominants de les persones enquestades són les següents³:

En les enquestes en discoteques predominen els homes (són majoria, com en anys anteriors). Predomina la franja d'edat dels joves entre 20 i 24 anys. La mitjana d'edat és de 22,6 anys (la dels homes és de 23,1 anys i la de les dones de 22,1 anys, i les diferències d'edat són estadísticament significatives). Quasi la meitat treballa (les tres quartes parts si es té en compte els que a més estudien) una quarta part estudia, més del 40% tenen estudis secundaris i una proporció similar tenen estudis superiors⁴. La gran majoria viuen amb la seva família, a casa dels pares, i la major part paguen les despeses de les activitats de lleure amb ingressos propis (treball). Es tracta de proporcions similars a les de les enquestes d'anys anteriors.

La mostra d'itineraris està composta per 138 persones, de les quals una mica més de la meitat (52%) són homes i la resta són dones (48%). La majoria tenen més de 25 anys. La mitjana d'edat és de 25,7 anys.

³ Al llarg de l'informe, quan és pertinent, afegim comentaris sobre les similituds i diferències que s'observen entre els resultats d'aquest any en relació als obtinguts l'any 2005.

⁴ La proporció d'homes i dones per estudis és la següent: dones amb estudis secundaris o inferiors: 53%; dones amb estudis universitaris: 47%; homes amb estudis secundaris o inferiors: 65%; homes amb estudis universitaris: 35%.

4. ESTILS

Al llarg dels anys hem constatat l'existència, a grans trets, de dos grans grups de joves quant a l'objectiu de l'Observatori, que es diferencien per la intensitat de les activitats de festa i el consum de drogues, i als quals ens hem referit anteriorment.

Com venim constatant en els altres informes, treballar els temes centrals de l'Observatori des de la perspectiva dels estils juvenils, no ha estat diferenciador ni productiu, ja que no hi ha relació entre els estils i els comportaments d'oci i els consums de drogues. Això ho afirmem tant pel que ens confirma el treball de camp entre les xarxes com pels resultats de l'enquesta als joves a les discoteques. Malgrat tot, no hem deixat de considerar els estils ja que els joves en parlen.

Els diferents estils i estètiques responen a l'heterogeneïtat, a les necessitats d'identificació i de diferenciació entre els joves i als canvis constants en el si d'aquests estils. Cada cop més són modelats pel creixent consumisme en que viuen els joves, i tot i que aquest fet és més palès entre els anomenats *moderns* o *fashions* per la seva despesa en roba, en altres elements estètics i en la festa, també es fa present entre els anomenats alternatius, ja que les seves estètiques són comercialitzades i banalitzades.

Els joves *techno* continuen perdent influència en els comportaments estudiats, tot i que pels enquestats a les discoteques, la música *techno* suposa la preferència musical de gairebé la meitat de la mostra. Continua el rebuig a les estètiques *skin* d'un signe o altre. S'aprecia un increment de les preferències per l'estil *hip-hop*, tant entre els joves immigrants com entre els autòctons i, en part, es manifesta per la seva predilecció pels espais públics com a llocs de reunió⁵.

⁵ En alguns llocs, sobretot al centre de Barcelona, són molt vistosos a llocs on es practica *skate*.

Els joves dels barris més mancats d'infraestructures continuen estan més presents als espais públics, sobretot els adolescents. Són propers a estètiques *hip-hop*. Està en difusió entre ells el fenomen del *tunning* (en cotxes i motos) i la música comercial i electrònica.

Hem seguit mantenint una mirada preferent als comportaments dels joves vinguts de fora per si introdueixen alguna innovació i perquè alguns immigrants continuen generant una preocupació especial en diferents institucions i molt especialment en els mitjans de comunicació.

L'any passat, tot i ser sabedors de les limitacions classificatòries⁶, vam diferenciar entre els joves europeus⁷ i els joves immigrants extracomunitaris, creiem que la diferenciació era suficient i adequada. Tant els uns com els altres, continuen incorporant-se a les pautes d'oci i consums de drogues d'aquí i no n'aporten innovacions dignes de ser considerades.

Pel que fa als joves estrangers seguim constatant l'increment de dos grups cada cop més vistosos i que aniran creixent en un futur. Els Erasmus, molts dels quals tot i aprofitar la mobilitat acadèmica, se senten atrets pel nostre model d'oci, per la millor accessibilitat de les drogues (legals i il·legals) i pels preus més baixos que en els seus països d'origen⁸. El segon grup, també en augment, són els joves estrangers que venen aquí per vacances o per celebracions especials (comiats de solters, aniversaris, festivals i d'altres) atrets pels mateixos motius que els anteriors. Els vols barats ho estan afavorint.

Tot i que com venim dient s'integren amb facilitat a les pautes de festa i consum d'aquí, en alguns llocs (principalment al centre de

⁶ Ja què, com dèiem, no considera diferències relatives al lloc de procedència, classe social, temps que fa que són aquí, etc. Creiem, però, que era suficient per a l'objectiu de la recerca i per a no caure en la temptació d'engrandir l'estigma de l'immigrant.

⁷ A partir d'ara utilitzarem el concepte estranger, ja que també venen joves d'altres països de fora d'Europa i que també tenen més poder adquisitiu.

⁸ Les platges urbanes, les zones freqüentades per *skaters*, les llegendes urbanes sobre com són les noies d'aquí, el clima, etc., són altres dels motius.

Barcelona) estan desplaçant als joves autòctons cap a d'altres zones i barris. La seva capacitat de consum afavoreix més situacions i oportunitats de festa, a més, el mercat, en ser sabedor del fenomen, està consolidant una oferta i promoció de festes en pubs, bars i discoteques, dirigida principalment als joves estrangers, sobretot els dijous i, en el cas de Barcelona, també en altres dies laborables.

Augmenta la presència de joves i adolescents immigrants extracomunitaris als espais públics de pobles i ciutats, on l'arribada d'immigrants ha estat més forta els darrers anys. Continuen sense estar integrats del tot en les activitats d'oci dels joves autòctons, no tant per pròpia voluntat com pels entrebancs existents, ja que existeix rebuig social cap a ells i en molts locals encara els obstaculitzen l'accés. Quan no tenen dificultats per entrar, freqüenten els locals habituals dels joves autòctons.

En part degut a aquest rebuig i a d'altres variables, augmenten els bars, els pubs i les discoteques on es punxa i balla música llatina i es beuen begudes típiques d'aquelles contrades, freqüentats, sobretot, per joves sud-americans. Aquest fenomen es dona tant en zones de lleure com en barriades.

El sexe i l'edat segueixen essent dos elements importants en els comportaments estudiats. A més, cal seguir esmentant la influència del grup d'iguals i l'estil de vida. Dels altres trets i tendències, força variables, considerades en els darrers anys com influents, cal seguir atents, sobretot, als treballadors del món de la nit. Quant a la resta de grups i estils, veiem que la seva manera de fer no té tant d'impacte en els comportaments dels joves.

Els treballadors del món de la nit, els implicats en la venda de drogues en els àmbits d'oci, així com els joves que surten més assíduament i els que tenen estils de vida centrats en les activitats de festa i consums, continuen influenciant considerablement l'increment de les sortides i dels consums. Són innovadors i difusors de noves pautes d'oci i nous consums.

5. OCI I TEMPS LLIURE

5.1. *Espais, temps i activitats (xarxes)*

Continuen intensificant-se les diferències entre el que fan els joves segons els espais utilitzats (formals-informals), sobretot, però, segons els ritmes temporals: durant la setmana – cap de setmana; dia – nit; vacances - resta de l'any.

Tot i que es manté que durant la setmana la intensitat i la durada de les activitats fora de casa són menors (excepte a l'estiu i durant les vacances), aquest any s'observa l'augment de sortides entre setmana (sobretot a Barcelona), molt relacionades amb gent que treballa en el món de la nit, amb ofertes per a joves estrangers, celebracions, concerts o qualsevol altre motiu. Tot i ser molt minoritari, es pot considerar com una nova tendència.

Com en els darrers anys, s'observa un increment de les sortides els dijous, dia que s'acosta als ritmes i activitats del cap de setmana. Afecta sobretot als estudiants però també s'hi afegixen altres joves. Els estudiants solen organitzar sopars i festes als pisos per a després marxar a pubs i discoteques. S'aprecia un augment de les promocions i ofertes per atreure més clients als locals.

La importància del cap de setmana intensificada a l'estiu es manté. A partir d'ara descriurem els canvis en el temps de festa i oci diferents dels de durant la setmana. Mantenim que no tots els joves i adolescents surten cada cap de setmana, però apreciem nítidament un augment dels qui surten, de la freqüència en què ho fan i de la durada de les sortides, així com, també, de la varietat de llocs on van.

Dissabte és el dia que més gent surt i quan la festa es perllonga més, el divendres, però, s'hi aproxima. S'aprecia una intensificació

d'aquestes sortides i de la intensitat, en tota mena d'espais públics, privats i locals. Segueix augmentant, i enguany es fa més notable, la gent que es troba per sopar com a inici de la sortida, tant a bars i restaurants, com a pisos o a segones residències, i també els que es tornen a trobar per esmorzar al final de la nit (o per allargar la festa).

Espais públics

Continua augmentant el nombre de joves i adolescents que, en algun moment de festa o sociabilitat, utilitzen els espais públics en especial per a relacionar-se, alguns per beure alguna cervesa i fumar porros, també per fer música i, els menys, per patinar o ballar. No solen ser congregacions massa grans, sinó petits grups, distribuïts per una gran diversitat de llocs.

Al mateix temps, augmenten les queixes veïnals i les pressions cap els ajuntaments, especialment a les ciutats⁹. Pretenen reduir la presència en els espais públics dels joves i els immigrants, i estan magnificant certs comportaments que els veïns saben mobilitzen majors controls policials: música, consum d'alcohol, activitats amb patins, dormir al carrer, etc. En llocs com Barcelona i zones de molt turisme, els turistes també contribueixen a la pressió per l'espai públic. Tot plegat s'ajunta a problemes previs, que en determinades zones es produeixen avançada la nit, quan la gent surt dels locals, tots a la mateixa hora i fent soroll. El resultat és un augment de disposicions administratives de control i de sancions, que són difícils de portar a terme¹⁰ i que prohibeixen determinats comportaments quan els fan els joves al carrer, però en permeten d'altres de semblants, com és el cas de poder beure alcohol quan es fa en terrasses o en festes organitzades o fomentades pels propis ajuntaments.

⁹ A Barcelona, la disposició de l'Ajuntament pel civisme ha permès perseguir alguns grups i ha pogut influir en l'augment de les queixes veïnals.

¹⁰ Per tant, quan s'utilitzen, solen afectar solament a determinats joves.

Malgrat les pressions està augmentant el nombre de joves als espais públics degut a, entre d'altres raons (algunes d'elles ja comentades): més presència de joves immigrants, turistes i joves estrangers; els preus d'entrada als locals i de la beguda dins aquestos; la pressió informativa dels mitjans de comunicació que pot generar un efecte d'identificació entre els joves amb el *botellón* i l'estada al carrer quan aquests comportaments es consideren com juvenils; l'any de bonança climàtica i l'augment de control als locals per a evitar-ne el consum de drogues.

Pel que estem observant preveiem que, en un futur, la utilització intensiva de l'espai públic no disminuirà malgrat els controls, ans al contrari.

Locals d'oci

Continua l'oferta diversificada d'espais d'oci per a joves, així com els canvis i les constants innovacions. El model imperant és el de locals polivalents: diferents ambients i públics.

S'aprecia un ventall de canvis sostinguts que estan influint en el sector i en la seva evolució: l'impacte de la llei del tabac que genera un interrogant per possibles noves restriccions i la necessitat de fer reformes per adequar-se a ella; el major nombre de possibles clients ja que els joves augmenten l'edat en que comencen a reduir les sortides cap als 30 anys o més, i hi ha joves (i no tant joves) que havien deixat de sortir i per diferents motius tornen a fer-ho; les noies continuen sortint més, fins més tard i consumint més; els adolescents surten a edats més primerenques i, com les noies, durant més hores i amb més capacitat de consum, tot i que pateixen més restriccions per a consumir alcohol; l'augment de celebracions (cursets, festes i sopars d'empresa i d'estudiants, aniversaris, etc.).

Tot plegat, fa que continuï la competència entre locals i les estratègies publicitàries que això genera per tal d'atreure més clients: promocions per a captar noies, regal d'entrades,

promocions de begudes més barates, concerts i espectacles, reformes, etc.

El sector està força queixós de l'augment de la pressió i controls que estan patint que, juntament amb els constants canvis, auguren futures estratègies i innovacions. Algunes d'elles poden generar més riscos i problemes, com ara la tendència a allunyar els locals de les zones habitades per evitar la pressió veïnal.

Discoteques

Són els espais que, juntament amb els pubs de grans dimensions, més estan patint els darrers canvis del sector d'oci juvenil. Alguns empresaris i treballadors no s'estalvien parlar de crisi ja que estan perdent clientela, malgrat què han augmentat la despesa per respondre a les exigències de seguretat, sorolls, aforament, adaptació a la llei del tabac i d'altres.

Durant l'estiu és quan més davalla el nombre de clients, ja que apareixen d'altres espais de festa (envelats, terrasses, festivals, etc.), en alguns casos, fins i tot, promoguts pels mateixos propietaris a l'exterior del seu local.

En general, hi ha una forta competència entre locals. Han minvat les sessions de tarda per a menors de 18 anys que gairebé són testimonials, ja que no congregaven suficient públic. Tot i que els adolescents escenifiquen l'entrada a l'adolescència, entre altres indicadors, amb l'anada a la discoteca, quan ho fan, presenten problemes ja que no poden beure alcohol.

El preu de l'entrada i de les begudes és un factor que impulsa molts dels joves usuaris d'aquests espais a beure alcohol abans d'entrar-hi i a sortir durant la sessió a beure'n als cotxes. De la mateixa manera, els controls que restringeixen el consum de drogues il·legals, estan portant al fet que molts més joves en consumeixin a l'exterior dels locals.

Les estratègies per cercar més clients són diverses:

- Continua la tendència de controlar els clients abans d'entrar per evitar possibles aldarulls i de creació de sales VIP per tal de seleccionar-los encara més.
- Segueixen els canvis d'ambients i músiques. En general, augmenta la música més comercial i els ritmes sud-americans en detriment de l'electrònica.
- Es mantenen les promocions, els espectacles (amb cantants, famosos, gogós, etc.), les ofertes adreçades a diferents públics (Erasmus, dones), els *flyers* de descompte i la selecció dels treballadors, entre d'altres.
- Es diversifiquen les sessions, diferenciant-ne els ambients i les músiques.

Afters

Segueix la diversitat dels locals que funcionen com a *afters*. El que millor els defineix és l'horari en que obren, quan tanquen les discoteques, ja que per les seves característiques en uns casos s'assemblen a discoteques i en d'altres a pubs, a bars o a *raves*.

Són llocs per anar a finalitzar la festa i on es troben els que tornen més tard a casa i alguns treballadors de la nit. Solen predominar els homes i els que han consumit drogues al llarg de la nit i volen seguir de festa. Continuen sent llocs d'intensificació i innovació en els consums.

Malgrat tot, tenen públics més o menys fidels (una minoria els prefereix i surten directament *d'afters*) i joves que, de tant en tant, hi van quan fan alguna celebració o esdeveniment especial.

Solen promocionar-se a les discoteques, bars i pubs i els preus, tant de l'entrada com de les begudes, són més alts.

Aquest any, han augmentat els controls ja que l'any passat va haver-hi algunes intoxicacions per GHB, que aquest any no s'han repetit.

Com mantenim des de l'inici de l'Observatori, són espais d'innovació i difusió de consums de drogues minoritaris.

Bars i pubs

Segueix la tònica descrita en els darrers informes. Són espais per trobar-se amb els amics i sortir de festa i cada cop són més polifuncionals.

En general, estan sofrint una forta competència que fa que hagin d'estar constantment adaptant-se als canvis i reformant-se.

Creixen els bars i els pubs d'estil més modern i de disseny, així com els d'immigrants. A les zones turístiques augmenten els locals d'aquests tipus oberts a l'estiu.

Raves

Continua essent vàlida la tipologia classificatòria de l'Informe del 2001: les <<familiars>> de no gaire més de 100 persones i de caire alternatiu; les de <<dimensions mitjanes>>, organitzades per joves de col·lectius alternatius i d'una grandària de centenars de persones i, ocasionalment, milers, i les <<massificades>>, organitzades per empresaris i poc diferenciades d'esdeveniments com els festivals.

Van sorgir com espais alternatius a la resta d'espais, així com a les músiques i pràctiques comercials. Es van difondre i popularitzar des de 2000 a 2003, perdent part de les orientacions primerenques. Des de fa temps estan consolidades com a espais de festa entre els joves, sobretot a l'àrea metropolitana de Barcelona.

La popularització va implicar canvis i, en alguns casos, la pèrdua de les idees originàries. Ara, com a resposta, s'està produint un intent de retornar a l'esperit alternatiu i a les raves de grandària més

reduïda (les de tipus familiar i les mitjanes), tot coincidint amb l'increment de control policial, que ha contribuït a que cada cop siguin més ocultes i restringides. Algunes, per evitar els controls, cerquen àmbits privats. Es continuen fent, però, *raves* de centenars de persones, tot i que no tantes com a principis de la dècada i en conjunt estem en fase d'estancament del fenomen, que es manté majoritàriament a l'àrea metropolitana de Barcelona, a l'aire lliure o a locals com ara fàbriques.

Segueixen organitzant-se *raves* per part dels *travellers*, sobretot francesos, que prefereixen el nostre territori per a fer-ho ja que consideren que hi ha menys controls i entrebancs. Els joves autòctons, quan les organitzen, tenen en compte les pressions i intenten pactar-ne condicions per evitar els problemes, tot i que tinguin que fer-les més allunyades. Per això, tenen bona acceptació les que es realitzen en contacte amb la natura, a platges i boscos, allunyades de les zones habitades, preferentment en espais privats.

Continuen sent concorregudes algunes organitzades al voltant de grans esdeveniments com festivals, festes i fires. Tot i que en alguns casos cada cop se situen més allunyades de l'esdeveniment principal.

A la majoria de *raves* s'ofereixen begudes sense alcohol i aigua a preus més barats. Els organitzadors autòctons procuren tornar a deixar l'espai net.

Segueixen sent convocades per diferents mitjans: per boca – orella, per llistes tancades de correu electrònic, per Internet i per telèfon mòbil.

Com en el cas dels *afters* i com venim mantenint des de l'inici de l'Observatori són també espais d'innovació i de difusió de consums de drogues minoritaris. En els darrers temps, sobretot en l'àmbit metropolità, pot haver-hi joves experimentant amb consums de ketamina i heroïna injectada. Aquests consums són molt ocults, i

són percebuts com a marginals. Malgrat això, fins i tot en aquestes *raves*, els joves creuen que l'ambient és molt positiu.

Per anar a les *raves*, així com als festivals, els joves han d'organitzar amb temps la sortida, per la qual cosa anar-hi té un fort sentiment grupal, ja que més enllà de la improvisació que pot significar qualsevol nit de festa, els joves queden per a comprar beure, posar-lo en neveres, comprar menjar, preparar sacs de dormir, etc.

Altres llocs

Festivals i concerts

A pobles i ciutats augmenten tota mena de concerts musicals i festivals seguint la tendència dels darrers anys, sobretot a l'estiu. Prolifereixen grans festivals no tan sols a Catalunya, sinó a tot l'Estat i arreu d'Europa. Generen una gran mobilitat de joves, alguns, fins i tot, hi passen les vacances, i d'altres poden arribar a programar-les tenint-los en compte. Tot plegat fa augmentar la mobilitat: joves estrangers que ens visiten, i els d'aquí que van amb més freqüència a fora.

Els festivals més grans solen generar una oferta més oberta de drogues, algunes més minoritàries o de més difícil consecució. Els consums en aquests espais són oberts i notables. L'alcohol és dominant. Molts festivals estan patrocinats per la indústria de l'alcohol.

El cotxe

A tots els informes anteriors parlem de la importància que té el cotxe per als joves davant la manca d'espais privats. Per això, el cotxe continua essent un espai polifuncional, privat i íntim on es pot escoltar música, parlar amb els amics, estar amb la parella, descansar una estona o consumir drogues. Cada cop més, és utilitzat per portar-hi neveres amb begudes fresques, especialment

alcohol. Si disposa d'un equip de música potent, serveix per continuar la festa quan se surt dels locals, ballant i escoltant música.

Espais privats

Des de 2001 venim observant i explicant als respectius informes que augmenten les festes i consums en l'àmbit privat (cases particulars i locals) en qualsevol època de l'any. Això, enguany, és si cap, encara més notable.

Cases i apartaments de segones residències, els habitatges quan els pares no hi són, pisos d'estudiants, cases d'amics i locals llogats per grups, s'estan convertint cada cop més en uns espais més d'oci, sobretot abans de sortir o en tornar de festa, i cada cop més per sopar i passar-hi tota la nit. S'hi pot, a més de menjar i beure, veure la televisió i vídeos, jugar amb consoles, consumir alcohol i altres drogues, xerrar, escoltar música, ballar, etc.

Enguany, degut a l'augment dels controls en tots els espais, i pels preus de les begudes i entrades als locals, la festa en l'àmbit privat augmenta. Els joves aprecien aquests espais per la possibilitat que ofereixen de l'autogestió de la pròpia festa. També hi influeix el <<retorn>> a la festa de joves més grans que disposen de vivenda pròpia o de lloguer.

De vegades aquestes festes poden ser molt nombroses (aniversaris, Cap d'Any, acomiadament de solters, etc.) i després de sopar, els assistents acostumen a sortir als locals de festa.

En zones rurals hi ha més referències de locals i pisos o cases llogades per grups d'amics per a aquestes finalitats.

Cases ocupades

Han augmentat les festes a les cases ocupades. En els darrers anys s'estan configurant com una referència en els itineraris de sortida de determinats grups de joves. Fan concerts de música, cinema, *raves* i festes i d'altres activitats reivindicatives.

Hi ha una gran diversitat. N'hi ha que solament ofereixen festes alguns caps de setmana. Algunes han fet un pas més enllà i funcionen com a *afters* on cal pagar entrada, o bé organitzen *raves* a naus industrials. Els ingressos, en aquests casos, són un recurs més per a la seva subsistència.

Hi ha joves que freqüenten sovint les cases ocupes com a alternativa a les festes més comercials, i d'altres que ho fan molt esporàdicament. En valoren que els preus són més baixos, que les activitats festives no són tan comercials i que s'hi escolta altres tipus de música. A més, els consums de drogues són més oberts.

5.1.1 Festes del cicle vital i anual i variacions estacionals

Festes del cicle vital i anual

En els darrers informes parlàvem del constant increment de les celebracions de festes molt diverses relacionades amb el cicle vital i anual: aniversaris d'amics i parelles, de locals i botigues, comiats de solters, casaments, separacions, etc. Enguany, totes aquestes celebracions s'han vist incrementades i, al mateix temps, n'han sortit d'altres (finalització de cursos i cursets, exàmens, victòria d'un equip esportiu, etc.). Augmenten les situacions i ocasions per a celebrar qualsevol cosa.

Aquesta tendència és aprofitada pels locals d'oci que s'adeqüen a qualsevol tipus de demanda. A tall d'exemple, hi ha joves que celebren el Cap d'Any, o un altre esdeveniment, dos cops: amb els amics d'un lloc (on estudien) i amb els del poble, o amb la parella i després amb el grup; gent que celebra l'entrada de la primavera, l'arribada de l'hivern, etc.

En el cicle vital la celebració dels aniversaris s'està consolidant com la més important. Els adolescents i joves estan acostumats des de petits a celebrar-ho.

A més continuen augmentant els joves estrangers que gràcies a l'oferta existent per a ells, i als vols barats, venen a fer les seves celebracions aquí.

Les celebracions solen ser sortides extraordinàries en les quals s'augmenten els consums i es tasten substàncies noves o no tan habituals, aprofitant que són dies més permissius. Les celebracions anuals més importants continuen sent Cap d'Any i Sant Joan, seguides de Carnestoltes i la Setmana Santa i les fires i d'altres festes locals.

Els estudiants, segueixen celebrant festes del cicle anual escolar, amb més freqüència els universitaris. Els viatges de final de cicle de l'ESO són un moment propici per iniciar-se en el consum de drogues legals i il·legals, i generen una certa conflictivitat en alguns instituts.

Les festes patronals són dies importants per a la iniciació o la intensificació dels consums, sobretot pels adolescents que comencen a sortir sense la presència dels pares i adults.

L'estiu

L'estiu és sinònim d'intensificació de la festa i dels consums de drogues. Hi ha més mobilitat, es va a llocs nous, se surt més. Hi ha més experimentació amb substàncies noves.

Augmenten els espais de festa (envelats, terrasses, bars de platja), hi ha moltes festes majors, més festivals, concerts i *raves* i es lloguen apartaments en grup per anar a la platja o a d'altres indrets. Tot es multiplica, tant el temps lliure, com les ocasions de festa i la necessitat d'aprofitar-ho i celebrar-ho.

Als pobles hi ha més mobilitat entre els joves i adolescents de les contrades per motiu de les festes majors. A les ciutats, en aquestes ocasions, també hi va més gent als actes organitzats. A Barcelona, els darrers estius, aquests esdeveniments s'han fet molt vistosos, sobretot a places i platges, en festes de barris i per Sant Joan.

Augmenta el nombre de joves que van de vacances dintre i fora de Catalunya. Fins i tot, com ja hem assenyalat, alguns fan rutes marcades pels festivals. D'altres, continuen preferint les Illes Balears, especialment Eivissa. Alguns, van a llocs de costa i els d'estil alternatiu a les festes del País Basc. Els vols barats propicien l'augment de joves que surten algun cap de setmana a ciutats europees.

Les festes a les platges són abundants, grups reduïts que s'hi troben abans o després de sortir de festa. Als bars de les platges també se n'organitzen de molt nombroses.

5.2. Oci i discoteques o afters (enquestes)

La majoria dels enquestats en les discoteques i *afters* hi va de quatre a vuit vegades al mes (una quarta part hi va dues o tres vegades al mes). La mitjana és de 4.2 vegades al mes (les dades són molt semblants a les obtingudes l'any 2005 i anteriors).

No s'observen diferències estadísticament significatives entre homes i dones, ni tampoc per activitat principal, sí, però, per edats (la freqüència mensual d'assistència disminueix a mesura que s'incrementa l'edat) i també segons amb qui viu l'enquestat (els que viuen amb parella surten menys i els que viuen sols o amb amics són els que surten més).

Els que surten més de vuit vegades al mes tenen les següents característiques: les dues terceres parts són homes, tenen majoritàriament entre 20 i 24 anys, i la gran majoria treballen o compaginen treball i estudis, una gran proporció tenen estudis secundaris o superiors, tenen ingressos personals i viuen amb la família d'origen. Els seus consums de tabac i alcohol són similars als del total de la mostra, però els seus consums de drogues il·legals són força superiors (en especial, el consum de cocaïna

esnifada i de marihuana, i en menor mesura d'èxtasi en pastilles i speed).

Valoració de les discoteques i 'afters'

Entre les valoracions del què agrada més dels locals destaquen la "música" i l'"ambient" (un terme general i imprecís, però d'ús molt comú). De manera més minoritària es destaquen positivament les característiques de la clientela (la 'gent', inclou valoracions sobre homes i dones, de les seves qualitats observables i, implícitament, de les expectatives de relacionar-se) o característiques del local (disseny, grandària o decoració). No hi ha gairebé canvis pel que fa a les dades dels informes d'anys anteriors.

Altres activitats d'oci

Les enquestes en discoteques recullen també quines altres activitats d'oci realitzen durant els caps de setmana quan no van a discoteques o *afters* (el darrer, previ a l'enquesta) així com referències a activitats realitzades durant els dies feiners de la setmana prèvia al dia d'enquesta.

A grans trets, destaquen les activitats que es realitzen a casa (especialment, escoltar música i veure la televisió, així com l'ús d'ordinadors, internet i vídeo jocs) i totes les que tenen relació amb la sociabilitat amb els parells. Sembla clar que quan predomina el lleure en discoteques, disminueix la realització d'altres activitats, del nombre d'aquestes i de la seva diversitat. S'observen diferències estadísticament significatives entre homes i dones pel que fa a algunes activitats ("llegir a casa" i "escoltar música a casa" ho fan més les dones; mentre que "fer esport/excursions" i "anar a espectacles esportius" ho fan més els homes); no s'observen, però, ni per grups d'edat ni per nivell d'estudis (únicament s'hi aprecien diferències pel que fa a "llegir a casa", que predomina entre els que tenen estudis superiors).

6. ITINERARIS, MOBILITAT I RELACIONS

Es consoliden les constants observades els anys anteriors. Es manté la variabilitat en els itineraris festius segons l'edat, el pressupost, els mitjans de transport, l'època de l'any, el dia de la setmana, l'oferta d'espais i activitats i el lloc de residència, com a variables més significatives.

S'acostuma a fer els itineraris en territoris propers al lloc de residència, excepte situacions concretes en les que es va més lluny. Se surt en grup, quan són adolescents el grup és més gran.

Els adolescents i les dones fan itineraris més curts i tornen abans a casa. Alguns homes que tenen relacions més estretes amb amigues o parelles, poden deixar-les a casa i tornar a sortir. Als pobles, els adolescents comencen a sortir a edats més baixes que a les ciutats i amb joves de més edat. Als pobles, adolescents i joves solen fer itineraris amb major mobilitat, ja que tenen pocs equipaments lúdics.

Sol iniciar-se la sortida als carrers i places, però sobretot a bars i pubs, on alguns ja comencen a consumir (cervesa i cannabis). Després, els circuits són diferents¹¹: els qui van preferentment a pubs i bars i amb molt poca freqüència a discoteques; els qui van preferentment a discoteques o *afters*; els qui combinen trets dels dos models anteriors i reparteixen els caps de setmana anant a discoteques o a bars i pubs, i els qui no solen anar ni a discoteques ni a pubs.

Enguany, es percep molta més mobilitat ja que els joves surten més i celebren més festes, van a més concerts i festivals, a la platja i a la muntanya, i no solament en època de vacances. Els joves de les zones on no hi ha *afters*, es desplacen de vegades a llocs on sí que n'hi ha.

¹¹ Descrits àmpliament a l'informe de l'any 1999.

6.1. Caracterització d'uns quants itineraris

Com hem vist, la mostra d'itineraris està composta per 138 persones, de les quals una mica més de la meitat (52%), són homes i la resta són dones (48%). La majoria tenen més de 25 anys, mentre que un 33% en tenen menys. La mitjana d'edat és de 25,7 anys. Tant en aquests paràmetres com en els que segueixen hi ha una continuïtat respecte als anys anteriors.

Bona part dels membres de la mostra d'itineraris viuen a Barcelona ciutat (el 38%), seguit dels que viuen en ciutats grans d'entre 100.000 a 1.000.000 d'habitants (el 21%) i dels que viuen en poblacions petites de menys de 10.000 habitants (el 20%).

Predominen els itineraris corresponents al dissabte (47%). Si considerem el cap de setmana com de divendres a diumenge, aquest aplega el 82% dels itineraris. La minoria que corresponen als dies feiners presenten percentatges petits i relativament similars.

La durada mitjana de les sortides és d'onze hores (al voltant de 9,5 hores les dones i de 12,5 hores els homes). Més de la meitat dels itineraris superen les deu hores, mentre que un 46% duren menys de deu hores. Les durades de més de vint hores representen l'11%, cap itinerari, però, supera els dos dies.

Quasi la meitat dels desplaçaments en els itineraris tenen lloc en un únic municipi (normalment el de residència) i no se surt d'ell. Al voltant d'una tercera part dels desplaçaments tenen lloc en dos municipis. Els desplaçaments a tres o més municipis són una minoria (el 17%). La gran majoria de tots els desplaçaments (el 93%) tenen lloc en la mateixa comarca o contigües ("a prop", segons la nostra classificació). El nombre de municipis en els itineraris disminueix a mesura que s'incrementa la grandària del municipi de residència. Així, és molt més freqüent el desplaçament a un altre municipi des d'un poble petit que des d'una ciutat gran.

Al llarg de l'itinerari, els enquestats han anat a una mitjana de 5.8 llocs (un 72% entre quatre i vuit llocs). Un 13% de la mostra han estat a més de vuit llocs. Cal remarcar que no hi ha cap itinerari que es limiti a un sol lloc (el rang va d'un mínim de dos a un màxim de tretze llocs). Entre els que van a més de vuit llocs predominen els homes.

La mitjana de despesa en la sortida és de 49 euros, i és més alta en els homes que en les dones (les diferències són significatives). S'observen també diferències significatives per durada de l'itinerari: la despesa augmenta a mesura que ho fa la durada en hores i el nombre de llocs on s'ha anat; però no així respecte a d'altres variables sociodemogràfiques ni en funció de si s'ha anat lluny o a prop.

En els itineraris predomina l'estada a l'habitatge propi o familiar (correspon majoritàriament als inicis i als finals de l'itinerari), seguit de l'estada al carrer i a llocs públics, de l'estada a pisos d'amics, de l'estada a bars musicals-pubs i a d'altres llocs (genèrics i dispers)¹². Entre les deu del vespre i les quatre de la matinada és quan s'observa la màxima afluència a bars musicals, pubs, i entre les dues i les sis de la matinada a discoteques, macrodiscoteques i *afters*.

Al llarg de l'itinerari la major part ha estat amb amics i amigues, alguns d'aquests casos amb la parella. Només en una minoria de situacions els enquestats han estat sols (un 12% dels casos, especialment entre les quatre de la matinada i les deu del matí, i abans de les vuit del vespre). Predomina l'estada amb grups petits d'amics (fins a cinc), tot i que una quarta part dels itineraris s'han fet amb grups de més de cinc amics.

¹² L'estada al carrer ha augmentat força en els darrers anys. Mentre que el 2003 encara era una opció molt minoritària, el 2004 es va convertir en un lloc amb freqüències elevades, i el 2005 va disminuir una mica però es mantingué en tercera posició entre els llocs on la gent ha estat. El 2006 s'ha col·locat com el segon lloc, just després de l'habitatge propi.

Les activitats que realitzen són molt diverses, destaquen però, parlar, relacionar-se i lligar. Segueixen, en ordre decreixent: ballar, menjar i, a més distància, consumir drogues i escoltar música.

La majoria dels desplaçaments d'un lloc a l'altre es fan en vehicle privat (cotxe, sobretot, i moto; junts fan un 50%) i, dins dels municipis, un 43% hi va caminant. L'ús del transport públic és minoritari (5%) i bàsicament concentrat a Barcelona ciutat.

Perfils i tendències:

S'observen diferents pautes de comportaments i de consums en funció de l'edat dels i de les joves i de la durada del seu itinerari de marxa. En síntesi, es pot dir que:

Nombrosos grups de joves inicien la seva sortida al voltant de les vuit del vespre, i van a bars o restaurants, o a pisos d'amics. La seva activitat principal és parlar, relacionar-se i menjar. L'estat d'ànim que hi predomina és el d'excitat i content. Aquí ja s'observen alguns consums de drogues, més variats conforme augmenta l'edat dels joves. A partir de les deu de la nit acostumen a anar a pubs o bars musicals, i els més joves van a discoteques. Un altre grup important de joves (de més edat) comença a anar a la discoteca a partir de les dues de la matinada. En general, s'observa que a mesura que augmenta l'edat hi ha la tendència a sortir i a anar als llocs més tard. A més, entre les deu i les dues de la matinada hi ha un important grup que es reuneix en carrers, places i d'altres espais públics.

Entre mitja nit i les sis de la matinada l'activitat més practicada és ballar (de les dues a les quatre un 40% de la mostra ho fan).

Hi ha un nombrós grup de joves que, entre les quatre i les vuit de la matinada, torna cap a casa. Alguns, però, abans d'anar a casa van a pisos d'amics, amb d'altres parelles o bé amb grups de joves, on hi romanen almenys un parell d'hores. Això es dona més entre els majors de 20 anys. Allà mengen, parlen i es relacionen, escolten música i també fan alguns consums de drogues.

Entre els joves que surten en parella, i que són majors de vint anys, també hi ha la tendència a visitar pisos d'amics, on es troben amb altres parelles, tant abans com després d'haver anat a algun lloc (bar musical, pub o discoteca), normalment, però, entre les quatre i les sis del matí ja comencen a tornar cap a casa.

En tots els grups d'edat hi ha un grup de joves (predominantment homes) que continuen de discoteques o *afters* entre les sis i les vuit del matí i que, a partir d'aquestes hores (o fins i tot més tard), poden anar a cases d'amics. Aquests són els que fan més consums i els que major despesa fan durant la sortida (de fet, els que continuen de marxa a partir de les vuit del matí són els que presenten els nivells de despesa més elevats).

Una altra de les tendències detectades és que els més joves consumeixen menor varietat de drogues al llarg de la sortida (bàsicament els seus consums es circumscriuen a alcohol, cannabis i cocaïna), a mesura, però, que augmenta l'edat apareixen consums de més tipus de drogues. A més a més, els joves de més edat (a partir dels 25 anys) fan consums importants al propi domicili, cosa que a penes es dona entre els més joves.

S'observa també que les proporcions de consums d'haixix i de marihuana es mantenen més o menys homogènies durant totes les franges horàries. En canvi, els consums d'èxtasi en pastilles són reduïts i tenen lloc bàsicament entre les dues i les sis de la matinada, mentre que les proporcions de consums d'èxtasi en pols són més elevades i estan més esteses al llarg de la nit. D'altra banda, la cocaïna esnifada i l'*speed* presenten els seus principals nivells de consum entre la mitja nit i les sis de la matinada. La resta de drogues presenten consums molt minoritaris i escassament rellevants en aquesta mostra.

6.2. Mobilitat territorial i itineraris (enquestes)

En les enquestes, ens hem aproximat als itineraris dels joves durant el cap de setmana a partir de diferents variables i d'altres aspectes relacionats amb la sortida.

Mobilitat territorial

La major part dels enquestats es troben en una població que no és la de residència (gairebé tres de cada quatre), cosa que, des de la perspectiva de la mobilitat és prou rellevant. Aquestes dades són similars a les obtingudes l'any 2005 i anteriors. Tot i que hi ha diferències entre els locals segons la ubicació en el territori a Catalunya, es constata que atrauen principalment gent de la pròpia comarca i, secundàriament, de comarques contigües (són una minoria els enquestats que provenen de llocs molt allunyats). Més del 90% dels que s'han desplaçat a un municipi diferent provenen de pobles relativament propers, i només un petit percentatge (al voltant del 5%) provenen de llocs més llunyans (d'altres parts de Catalunya o d'Espanya). Quant a això no hi ha gaires diferències respecte a les dades ja obtingudes en anys anteriors.

Mitjans de desplaçament

Recollim aquí els diferents mitjans que utilitzen els enquestats en discoteques per desplaçar-se des del seu domicili, o del lloc del que provenen, fins al local de l'enquesta (arribada) i els que utilitzen per a retornar a casa o dirigir-se a un altre lloc (sortida). Encara que hi ha algunes diferències entre els mitjans d'arribada i sortida, aquestes són mínimes i, per això, els considerem conjuntament.

La major part dels entrevistats en discoteques, una mica més de tres de cada quatre, es desplaça en vehicles privats: en cotxe, sobretot, o en moto (molt pocs). Una minoria s'hi desplaça caminant (un 7%, proporció similar al 6% del 2005, després del fort descens respecte el 12% del 2004) i un 14% s'hi desplaça amb transport

públic (aquí es detecta una recuperació després de la tendència descendent d'anys anteriors).

Pel que fa a la conducció de vehicles, el 27% conduïen per anar al local d'enquesta, i el mateix percentatge pensen conduir per anar-se'n. D'acord amb aquestes dades, es pot suposar que la resta dels que han vingut en vehicle privat (gairebé un 50% de la mostra) han de ser acompanyants d'aquests conductors. És a dir, la meitat de la mostra es desplaça en vehicles conduïts per companys. Aquesta dada confirma, a més, que se surt en grup. La proporció de joves que van d'acompanyants es manté igual que els anys anteriors (el 50%).

Tres de cada quatre conductors, aproximadament, són homes. Hi ha més conductors a mesura que augmenta l'edat i també entre els que treballen o estudien i treballen i tenen ingressos propis.

Desplaçaments durant la sessió

En aquest punt analitzem si els enquestats en les discoteques van a d'altres locals o llocs, diferents del de l'enquesta, durant la sessió de les activitats d'oci; en altres termes, ens acostem a les característiques dels itineraris que segueixen.

La majoria dels enquestats, des de la seva sortida de casa fins el lloc de l'enquesta havia estat prèviament en un altre lloc (majorment en un bar musical o pub). És a dir, només una quarta part dels enquestats anava a la discoteca o *after* des de casa seva (una proporció similar a la dels altres anys).

Del total d'enquestats que havien estat en un altre lloc abans d'arribar al local de l'enquesta, quasi la meitat havia estat a bars o restaurants, i una tercera part a bars musicals o pubs.

La majoria dels enquestats (el 65%) pensava tornar a casa des del local de l'enquesta, mentre que una quarta part pensava anar a un altre lloc. Els restants, una minoria (11%), no ho sabien.

Pel que fa als llocs als que pensaven anar abans de tornar a casa, les tendències són similars a les d'anys anteriors, tot i que s'observa com any rera any disminueixen els que pensen anar a una altra discoteca després de l'enquesta.

Durada de la sessió

La durada mitjana de les sessions és, en quantitats rodones, de dotze hores (igual que anys anteriors). La durada més freqüent (més de la meitat de la mostra) és de cinc a nou hores. Un terç de les sortides tenen una durada d'entre deu i vint hores. Les durades que superen les vint hores o les inferiors a cinc hores són molt minoritàries.

Relacions i grups

Gairebé tots els enquestats van a la discoteca o *after* acompanyats d'altres persones (amics). Només una molt petita minoria hi va sola (l'1.5%).

Els que arriben acompanyats ho fan majoritàriament en grups petits (fins a cinc persones).

Despesa

Entre els enquestats en discoteques la despesa personal mitjana en dies com els de l'enquesta (quan surten de nit i van a discoteques) és, en quantitats rodones, de 43 euros (el 2005 era de 37 euros). Si es té en compte que la mitjana de sortides mensuals a discoteques és, arrodonint, de cinc, això suposa una despesa mensual de 217 euros. Aquestes despeses són lleugerament superiors a les de l'any 2005 (188 euros) i a les del 2004 (172 euros), i suposen un fort increment respecte d'anys anteriors.

La despesa mitjana és més gran en els homes (51 euros) que en les dones (33 euros). Les diferències també són significatives per edats (els majors de 25 anys tenen una despesa mitjana de 54 euros, i els menors de 20 anys de 34 euros); per nivell d'estudis (els

que tenen estudis primaris tenen una despesa mitjana molt superior als altres); i per activitat principal (els que treballen tenen més del doble de despesa que els que només estudien), així com per l'origen dels ingressos (els que els tenen propis dupliquen als que depenen de la família).

A diferència d'anys anteriors, no s'observa correlació significativa entre la durada de la sortida i la despesa personal, tot i que les dades mostren una certa tendència a que la despesa augmenti a mesura que ho fa la durada. Passa el mateix en relació a la franja horària, on la despesa és similar en les distintes franges (a diferència d'anys anteriors).

7. CONSUMS I DROGUES

7.1. Visió general (xarxes)

7.1.1 Consums

Segueix augmentant el consum de les substàncies més utilitzades (alcohol, cannabis i cocaïna). Reproduïm les principals variables que expliquen aquesta situació en els darrers temps:

- Increment de les activitats relacionades amb la festa, les celebracions i les sortides.
- Avançament entre els adolescents de l'edat de sortir de festa. Endarreriment de l'edat de deixar de fer-ho.
- Més presència de noies consumidores en tots els contextos d'oci i festa.
- Intensificació dels consums en moments d'oci en el context privat i àmbits abans poc freqüents.
- Major accessibilitat a les substàncies, més oferta i més variada, baixada de preus d'algunes i increment de les pràctiques d'autocultiu (cannabis i bolets).
- Augment de la permissivitat i la <<normalització>> dels consums més difosos, i banalització de determinats comportaments i conseqüències negatives.
- Entre alguns joves, la disponibilitat de més temps lliure i de diners.
- L'augment de comportaments consumistes en general. Creença que tots els estats d'ànim es poden modificar o aconseguir amb l'ajut de fàrmacs o drogues.
- L'assimilació del consum de drogues com a marcador dels canvis en la situació de pas de la infantesa a l'adolescència, d'aquesta adolescència a la joventut i de la joventut al món adult.
- Consolidació creixent en l'imaginari juvenil del fet que la diversió està relacionada amb el consum de drogues; que per seduir necessiten l'ajut, principalment de l'alcohol, però per a alguns també de d'altres substàncies (per vèncer la por i la timidesa).

Per a la major part dels joves, durant la setmana els consums de drogues són limitats, ja que els vinculen amb la festa (excepte el tabac). Si arriben a donar-se, es fan en unes proporcions i intensitats molt més baixes que durant el cap de setmana. Els caps de setmana concentren la majoria de sortides i els consums de drogues. El context, com venim descrivint és de festa i sociabilitat. Divertir-se i estar amb els amics i coneguts són activitats fonamentals i els consums pretenen afavorir-ho. Forma part d'un <<ritual>> i té un fort significat simbòlic i identitari. Malgrat és això el més estès, apareixen consums diaris, desvinculats de la festa (treball, estudis, en solitari), principalment de cannabis.

És freqüent convidar per reforçar la identitat grupal, així com intercanviar el que els membres del grup porten i, en altres casos, comprar tots junts. Això pot produir pressió del grup per consumir sense ganes.

Es continua convidant més a les dones. De vegades elles solament consumeixen quan són invitades.

A partir dels trenta anys¹³, aproximadament, es produeix una disminució de les sortides i dels consums, paral·lelament a l'augment de les responsabilitats socials, o coincidint amb més estabilitat en les relacions afectives de parella. Les responsabilitats incideixen en la despesa, ja que part dels diners que es dedicaven a sortir de festa s'estalvien o s'inverteixen pensant en el futur o en la independència.

Malgrat aquesta tendència general a disminuir les sortides amb l'edat, per a una minoria de joves no és així, sobretot per als qui tenen poques obligacions socials formals i viuen o han tornat a viure amb els pares. Aquest grup, durant aquests darrers anys, ha fet un salt quantitatiu important i continua creixent considerablement.

Sortir en parella redueix els consums. Quan solament consumeix un, és un fre i un control pel consum de l'altre. És més freqüent

¹³ Als primers informes parlàvem dels 25 anys.

compartir les sortides i les pautes de consum que mantenir una relació estable i duradora amb un fort desequilibri en aquests aspectes. Quan són les dones les qui no consumeixen – el més estès -, insisteixen perquè ells ho deixin, sobretot si es tracta de cocaïna. Alguns homes no consumeixen quan surten amb la parella però ho fan quan van amb els amics. Quan les parelles es trenquen, els consumidors poden i solen augmentar els consums de drogues.

Per a la majoria dels grups d'amics no sol ser un problema integrar gent que consumeix i gent que no, tot i que els consumidors solen perllongar les sortides i fer-les més freqüents. Els que consumeixen poden alternar sortides amb d'altres amics.

La major part de consumidors amb els quals hem contactat veu el seu consum compatible amb el seu estil de vida i normalitzat socialment. Augmenten els consumidors que en diferents contextos no s'amaguen per fer-ho, especialment quan es tracta de porros, però cada vegada més amb els estimulants.

Consumir implica accelerar l'arribada de l'«estat d'ànim adequat» per a cada situació i moment de la festa. Per això, les mescles i els ritmes de consum d'una sessió determinada són fonamentals. Es mescla en el moment adequat, per aconseguir un determinat estat d'ànim; després cal anar regulant-lo, amb altres substàncies i mescles, depenent de l'hora i el context.

Els joves han interioritzat que controlar l'estat d'ànim és fàcil i que, com tantes coses de la nostra societat, es poden comprar els mitjans per fer-ho (drogues o altres productes de consum). Tenir més diners pot implicar sortir i consumir més, i substàncies més cares (cocaïna, i destil·lats de qualitat).

En els darrers anys augmenta la minoria que ha demanat ajuda o tractament per problemes derivats del consum de drogues, i alguns més, han patit conseqüències negatives i no desitjades.

A més de les pressions per sortir de festa que pateixen els joves, els adolescents per a no ser vistos com a diferents o rars, tenen

pressió de grup per a iniciar-se a beure alcohol i fumar porros, indicadors de que estan assumint els comportaments que defineixen els joves.

7.1.2. Substàncies

L'alcohol, el tabac i el cannabis continuen essent les substàncies més valorades, consumides i utilitzades. La cocaïna, però, redueix distàncies.

Continuen les mescles com a pauta integrada en els consums. L'alcohol és la que més es mescla. La barreja més difosa és la d'alcohol, tabac i cannabis. La d'alcohol i cocaïna és freqüent per a la majoria de consumidors de cocaïna i en contextos d'intensificació de la festa. Se'n fan d'altres però són més minoritàries.

Tabac

És l'únic consum que està igualat entre homes i dones, i fins i tot elles poden ser majoria.

El consum de tabac no està relacionat solament al context de festa, sinó també al diari i quotidià. El cap de setmana, però, augmenta el consum dels fumadors habituals.

La llei del tabac ha generat diferents estratègies i respostes dels locals. Quant als de menys de 100 metres, la majoria ha optat per deixar fumar. Quant als altres, no sempre es respecten les zones en que es prohibeix fumar, malgrat l'esforç en controls. També han augmentat les dificultats per comprar tabac durant la nit estant de festa.

Han augmentat les referències a joves que intenten deixar de fumar. Les estratègies són molt variades i les recaigudes freqüents, més entre els que fumen cannabis.

Segueix augmentant el nombre de joves que fumen tabac de picadura en lloc de cigarretes amb filtre.

Alcohol

Des del primer informe continua essent la substància més important en els consums dels joves, ocupa un lloc central i és la que més s'utilitza: es combina i s'accepta el consum sense gaires diferències en tots els contextos festius, activitats de festa, itineraris de sortida i en totes les edats i estils.

Aquest any seguim afirmant, tal i com ho vam fer en els tres darrers informes però amb més evidències i claredat, l'augment del consum d'alcohol. Es dona principalment en els espais privats i en els públics, ja que es considera que el consum als locals és car. Moltes vegades també implica beure més en menys temps.

En valoren que desinhibeix, que dona seguretat i permet parlar i obrir-se als altres, i també valoren la pèrdua de la vergonya per a relacionar-se. Té una significació especial a l'hora d'afavorir l'aproximació i el joc sexual: tant homes com dones reconeixen que els desinhibeix i fa que perdin la por per dirigir-se als altres en contextos que entenen que faciliten el fet de <<lligar>>.

Entre setmana, el consum d'alcohol continua sent molt minoritari i quan es dona són begudes de baixa graduació, sobretot cervesa. Tot i aquesta tendència consolidada, augmenta el nombre dels que surten i consumeixen entre setmana, seguint les pautes del cap de setmana.

Durant el cap de setmana segueix augmentant el consum de combinats, tot i que a primeres hores de les sortides predominen les begudes de baixa graduació.

Malgrat es combina o barreja amb pràcticament totes les altres drogues, la combinació d'alcohol amb cocaïna o amb cannabis són les més valorades i freqüents.

Està baixant l'edat d'inici, ja que surten cada vegada a edats més baixes i beure alcohol (més que fumar tabac) simbolitza el seu grau d'independència dels pares. L'inici es produeix en festes majors, Cap d'Any, aniversaris o esdeveniments escolars. Malgrat tenir límits legals per comprar alcohol, solen aconseguir-ne. Fins i tot hi ha locals que els n'ofereixen com a promoció.

Entre els joves, sobretot els adolescents, tant homes com dones, són freqüents les borratxeres, fins i tot algun coma etílic. Solen beure de manera ràpida per a que es noti prompte l'efecte i això coincideix amb que no solen valorar prou, o en la justa mesura, els riscos i els problemes de beure grans quantitats d'alcohol en poc temps. Ho veuen com quelcom <<normal>>. De fet, els adolescents estan afectats per molts dels comportaments que augmenten els problemes: els jocs on cal beure alcohol, el fet de beure alcohol de baixa qualitat (més barat) i la tendència de beure més quantitat d'alcohol abans d'entrar als locals perquè també els hi resulta més barat.

Els pronòstics que des de l'informe de 2002 fèiem d'increment de consum d'alcohol al carrer s' compleix i intensifica any rera any, així com, també, l'actitud positiva dels joves envers el fenomen. Ells, especialment els més joves, parlen de *botellón*, i amb aquest concepte es refereixen a beure molta quantitat d'alcohol en poc temps, en petits grups, a cases o a espais públics, com una mesura d'estalvi i com a preparació i preludi per anar a passar la resta de la festa en altres llocs. A més, aquest tipus de comportament està començant a marcar i definir l'inici de les sortides, per la qual cosa alguns joves i adolescents, des del moment que es troben, abans de fer altres activitats, beuen grans quantitats d'alcohol.

També segueix augmentant el consum d'alcohol a prop de zones de concentració de locals d'oci i dels grans centres comercials i lúdics. A pobles i ciutats, al centre o als afores, s'estén beure al voltant dels

cotxes¹⁴, amb música. És una altra variant d'iniciar la sortida o d'intercalar amb els canvis de locals.

Comprar alcohol per beure a casa és també cada cop més freqüent a totes les edats i llocs. És un dels espais preferits per a fer jocs d'alcohol.

Augmenten les promocions de begudes. És una dinàmica que té nivells diferents, que van des de les invitacions per a beure a un local, als esdeveniments culturals o esportius patrocinats per la indústria. Entre aquests pols existeix una gran varietat de formes de fer-ho.

També ha augmentat la venda de llaunes al carrer i concentracions festives de diferent caire i tipus, i, fins i tot, en alguns actes que han suposat grans concentracions de joves s'ha començat a veure la venda de cubates i destil·lats.

Tot el que venim dient explicaria en part, l'augment del consum d'alcohol, així com l'increment i la intensificació de situacions de festa. Alguns ho relacionen també amb el canvi cap a músiques més comercials en les locals.

La tolerància social cap als bevedors continua sent molt alta.

Begudes energètiques

Aquest any es percep un increment notable dels consumidors de begudes energètiques. Valoren els efectes estimulants. Alguns les mesclen amb alcohol tal i com ho fan amb altres tipus de combinats. També hi ha referències de joves que les prenen com estimulants matutins en lloc del cafè. I referències de gent que en pren grans quantitats al llarg de tot el dia per a poder desenvolupar millor les tasques quotidianes.

Una minoria relata sentir-se enganxada a aquest tipus de begudes.

¹⁴ On porten neveres i glaçons.

Són molt apreciades pels adolescents.

Alguns, en els contextos de festa les consumeixen com a substitut dels estimulants il·legals.

Cannabis

No s'aprecien canvis quant al consum de cannabis que segueix, pel que fa a quantitat de consumidors, als d'alcohol i tabac. Es manté l'augment però s'estanca la intensitat respecte el tres darrers anys.

És, com l'alcohol, una substància polifuncional: present en tots els estils, els contextos i les situacions. Continua estant de moda entre els més joves, pels quals és un indicador d'haver deixat la infància i d'escenificar i ritualitzar l'entrada a l'adolescència.

Segueix baixant l'edat d'inici, més si cap en els pobles. En tots els àmbits la presència de germans i familiars més grans que en fumen és un factor que n'avança l'inici i en reforça el consum. Als instituts d'ensenyament mitjà (IES) entre els no fumadors, hi ha una bona percepció dels que fumen cannabis, malgrat que els adults i professors creuen que solament en consumeixen els més problemàtics o conflictius. Aquesta imatge, pot reforçar-se amb l'intent de <<criminalitzar-los>> donat el notable augment de cossos policials als IES i als voltants, que situen la prevenció del consum en el terreny policial més que en l'educatiu.

El consum en el context escolar segueix preocupant tant als professors com a alguns pares. Davant la manca d'una formació específica, actual i realista, s'estan difonent respostes dispars i contradictòries, improvisades segons l'alarma existent, preferentment les de caràcter repressiu. També hi ha professors que demanden més formació i que creuen que es té que abordar el fenomen des del vessant educatiu.

Fora del context escolar segueix la <<normalització>> del consum que és cada cop més obert. Alguns joves consideren la marihuana com una substància natural, innòcua i terapèutica i molts no la

consideren una droga. En general, el consum de porros no genera la mateixa alarma que el consum d'altres drogues.

Creix el nombre dels qui la utilitzen a diari i n'afecta a un interval d'edats més ampli, fins i tot a adolescents. Per a ells, deixa d'ésser una droga de sociabilitat i festa, ja que passen a consumir-ne en solitari i per treballar o estudiar. Alguns ho fan després de portar temps consumint. Augmenten els qui en consumeixen com una manera d'omplir el temps, per avorriment o per evadir-se de la monotonia diària o de la festa.

No ha baixat el nombre de gent que conrea les seves plantes, són de qualsevol edat i ho fan a qualsevol lloc. La majoria dels productors ho fan per al seu propi consum i, com a molt, per convidar, compartir o bescanviar amb els amics. Una minoria planta per a vendre i alguns venen el que els hi sobra.

Augmenta la qualitat de la producció ja que es difon comprar llavors seleccionades.

El cultiu contribueix a generar lligams de sociabilitat entre els cultivadors, genera converses, relacions i intercanvis.

La forma de consum habitual de cannabis, i la més estesa, és la fumada amb tabac. Altres formes de consum (iogurts de marihuana, pastissos de haixix, galetes, etc.) es donen en fires, festes, concerts, festivals i en festes a pisos. De vegades, quan no es té experiència, genera situacions desagradables i atacs de pànic.

Està molt estesa la percepció entre els consumidors de la baixada de qualitat de l'haixix. A l'agost continua sent més difícil trobar-ne.

Uns consumidors prefereixen l'haixix, d'altres la marihuana. Els que consumeixen per treballar, opten pel haixix. Alguns que estan deixant de fumar tabac poden fumar solament cannabis.

Augmenten els consumidors diaris <<cansats>> de consumir porros. Les maneres de deixar-ho o disminuir el consum són

variades. Això genera ansietat i la sensació d'estar enganxats, no solament entre els que porten molts anys consumint sinó també entre els més joves.

Èxtasi

En els darrers cinc anys venim relatant la disminució del consum de pastilles d'èxtasi. Aquesta davallada ha estat constant, sobretot perquè ha baixat considerablement el nombre de joves que s'inicien. Alguns consumidors minoren el consum o el deixen després de temps d'haver-ne consumit. Han desaparegut les referències a consums de moltes pastilles en un curt període de temps. Entre els consumidors en pols també es difonen les dosificacions que eviten efectes negatius.

El consum segueix molt lligat a contextos de ball, sobretot els de música electrònica.

Malgrat això, hi ha un creixent interès per la presentació d'èxtasi en format de pols i en l'anomenat com a *crystal*. De fet es dona una confusió entre els consumidors respecte a què són aquestes substàncies. Alguns creuen que són drogues diferents, malgrat les presentacions en pastilles, pols i *crystal* siguin totes MDMA¹⁵, molts joves creuen que només és MDMA la presentació en pols. Altres creuen que el "*crystal*" és una metamfetamina.

Aquest any, per a complicar-ho més, han aparegut unes pastilles, amb formes i <<logos>> ja coneguts que han resultat ser d'm-CPP¹⁶. Tot i que aquesta substància no és més tòxic que l'MDMA, com que la dosi activa és més baixa, i es ven com a èxtasi, no com a m-CPP, ha generat problemes i, fins i tot, urgències relacionades amb dolors gàstrics, ansietat, malestar, forta ressaca i, en alguns casos, inconsciència.

¹⁵ Evidentment, no entrem aquí a considerar l'adulteració, sinó la forma con es presenta la substància.

¹⁶ Metil-cloro-fenilpiperazina.

Els efectes de l'm-CPP són valorats de manera diferent pels consumidors, hi ha diversitat d'opinions, de vegades contradictòries. Alguns, sobretot consumidors experimentats d'estimulants i d'MDMA valoren com a positiu, a més de l'estímul, l'existència de clars efectes al·lucinògens; per a d'altres, no tant experimentats, aquests efectes són vistos com més negatius.

Com que aquestes pastilles s'han detectat per tot el territori, han contribuït a augmentar els consumidors que prefereixen la presentació en pols o en *crystal*, baixant encara més el consum de pastilles, ja que la major part de les vegades, els mateixos venedors n'ignoraven el contingut d'm-CPP.

2cb o nexus

Com en altres anys tenim referències al consum experimental de 2cb, tot i que no hi ha una oferta constant ni oberta. El consum és molt minoritari i sol donar-se en ambients psiconautes, no està en fase de difusió.

Cocaïna

No s'aprecien canvis significatius respecte a les tendències dels darrers anys, que han estat de difusió en tots els contextos.

Com l'alcohol, el tabac i el cannabis, apareix en qualsevol espai de festa i situació i en tots els grups i estils.

Segueix en expansió, ja que es consumeix a més llocs i situacions, i en un interval d'edats més ampli. Així, apareix fins i tot en les trobades més tranquil·les a pisos i per parlar entre amics, i com a anècdota, per estudiar.

És molt apreciada pels efectes estimulants, i dona com una mena de seguretat als consumidors. Manté un status d'elitista i d'innòcua que la fa aparèixer com no problemàtica. Joves de totes les edats s'estan iniciant (l'edat d'inici baixa), fins i tot joves de més edat que havien abandonat les sortides festives i ara, per diferents motius,

tornen a sortir. També s'estan incorporant dones. És freqüent iniciar-se per invitació.

Està disminuint el preu sense afectar-ne la qualitat. Augmenta l'oferta i està més diversificada: més venedors i llocs on se'n pot comprar.

Per a la majoria dels consumidors, el consum de cocaïna és un consum discontinu: en alguns caps de setmana, en dies molt assenyalats, en aniversaris i en celebracions extraordinàries. Continua eixamplant-se el nombre d'experimentadors i s'amplia també el dels qui en fan un ús més repetitiu. Una minoria, també en augment, l'estenen a l'àmbit laboral i en totes les sortides festives.

Aquest any tenim referències de consum en llocs on abans no era tan present, com en les trobades a cases particulars per a veure la televisió, el futbol o jugar a qualsevol joc, en bars per a veure un partit de futbol, i és més freqüent fins i tot en festes i ambients alternatius.

La majoria dels consumidors la mesclen amb combinats d'alcohol, la qual cosa fa que augmenti la despesa. No és d'estranyar, doncs, que els consumidors que en prenen amb certa freqüència, tinguin entre vint i trenta anys.

Els qui més surten i els treballadors del món de la nit són els més propers a la cocaïna i els qui la utilitzen amb més freqüència: alguns no solament per sortir de marxa, sinó també per als desplaçaments i per treballar. Aquests consumidors i d'altres d'intensius, tenen perfils molt concrets: solen ser més grans; tenir feina i més disponibilitat de diners; estan molt relacionats amb el món de la nit i fan consums més intensius.

Entre les dones també està augmentant el consum. Elles, encara reben més invitacions, malgrat hi ha grups de dones que en compren per a elles.

El consum sol ésser <<ocult>>, però aquest any el major control als locals el desplaça a que es faci més a la vista: carrer, portals, cabines de telèfon, caixers automàtics, cotxes, etc.

La manera de consumir més generalitzada és esnifant, creix, però, fumada amb tabac tot i que moltes vegades es fa després d'haver esnifat.

El consum de cocaïna es dona especialment a partir de la matinada, quan la majoria dels qui en consumeixen ha pres prèviament altres substàncies. La mescla amb alcohol és la més esmentada i apreciada, ja que permet continuar bevent i perllongar la festa. La mescla amb alcohol i porros apareix, també, força vegades. El consum de cocaïna acostuma a augmentar el d'alcohol i també el de tabac. Per a alguns, el consum d'alcohol els incita a prendre cocaïna.

Quan apareix el consum de cocaïna (o d'speed) en els itineraris de festa desapareixen les referències a àpats i s'allarguen les sortides.

Augmenten els joves que surten molt, especialment durant l'estiu i les vacances, i que prenen cocaïna en totes les sortides. Alguns utilitzen els estimulants per empalmar una sortida de festa amb una jornada de treball o viceversa.

Consumidors d'speed o d'MDMA que no utilitzaven la cocaïna solen passar-se al seu consum.

Augmenten les referències de conseqüències negatives i de gent que vol deixar de consumir.

Speed

Com venim dient en els dos darrers informes *l'speed* continua estancat, molt centrat en *raves*, concerts alternatius i festivals, tot i que la cocaïna li guanya terreny com estimulants, però *l'speed* és molt més barat. Segueixen les referències mítiques a la qualitat de *l'speed* del País Basc.

Al·lucinògens

Des de 2002 explicàvem l'augment de referències i la difusió dels al·lucinògens naturals (*Salvia divinorum*, ayahuasca, peyote) i molt especialment de bolets, tot i que no sempre eren accessibles. Des de 2005 s'ha estancat i els consums semblen marcar una tendència a la baixa, almenys en el context festiu. Malgrat tot, segueix havent-hi gent a les xarxes que en parla, encara que sovint es refereixen més a expectatives de consum que a consums realitzats.

S'acostuma consumir en contextos grupals, amb gent que ja s'ha iniciat. Els consums no solen ésser molt repetitius sinó de tant en tant.

Continuen baixant les referències al consum d'al·lucinògens sintètics, com l'LSD. No hi ha una oferta estable.

No sembla que la tendència actual vagi a capgirar-se.

GHB

Continua la tendència descrita l'any passat: baixada de l'interès pel GHB i consum molt reduït en contextos de ball: algunes discoteques, festivals y *afters*. Han disminuït les referències a intoxicacions i urgències. No sembla que entre els més joves hi hagi interès d'experimentar.

Ja no és una substància de <<moda>> ni molt valorada, excepte en contextos de gent molt posada en la festa. No sempre hi ha oferta de GHB ni molt menys es troba en tots els circuits de venda de drogues.

Sembla que es mantindrà aquesta tendència.

Ketamina

Aquest 2006 continua la tendència a l'estancament. El consum queda reduït al cercle de consumidors relativament estable que freqüenten *raves* i altres espais similars. Segueixen les referències

a l'administració punxada en les *raves*, i com un comportament molt minoritari, relacionat amb *travellers*, i altres joves automarginats.

Altres drogues

Altres substàncies de síntesi, a més de les referides (2CI, DMT, DOM, MDA, i altres), tenen un ús molt minoritari i experimental. No sempre hi ha possibilitats d'aconseguir-ne, i és en festivals i en *raves* quan més se'n troba. La baixa disponibilitat i que els consums es facin en nuclis reduïts d'experimentadors fa que aquestes substàncies segueixin com altres anys: se'n parla, s'experimenta, però no s'estan difonent fora de nuclis reduïts. Entre els que en consumeixen solen tenir una bona acceptació.

Continuen arribant informacions a les xarxes de consum experimental d'opi, molt minoritari i sense difusió fora de nuclis molt reduïts.

Segueixen, com en altres anys, les referències a consum d'heroïna fora dels cercles de consumidors més vells, relacionats amb el consum compulsiu i problemàtic d'heroïna. Són joves que la utilitzen per via fumada i molts han experimentat amb ketamina i opi en els contextos de les *raves* o alternatius. Alguns, molt posats en la festa o en la venda de drogues, la utilitzen per apaivagar els efectes de les drogues estimulants. També hi ha referències a joves de l'Europa de l'Est que ja en consumien allà.

Recollim, també, referències aïllades de consums de fàrmacs. Alguns per aconseguir efectes estimulants però sobretot pel contrari: per poder acabar la festa i anar a dormir.

7.2. Consums segons les enquestes

Aquest apartat recull diversos consums al llarg de la sessió de l'activitat d'oci enquestada en discoteques i *afters*; els consums, per tant, fan referència al dia d'enquesta.

Alimentació i consums de begudes no alcohòliques

La gran majoria (el 83%) dels enquestats en discoteques i *afters* havia menjat a casa seva abans de sortir, el 46% havia menjat quelcom durant la sessió d'oci i abans de ser enquestat, i una proporció semblant (el 51%) pensava fer-ho després de l'enquesta i abans d'anar a dormir. Són dades lleument superiors a les de l'any anterior.

Amb el mateix objectiu (vetllar per evitar riscos associats) es pregunta sobre el consum d'aigua o d'altres begudes no alcohòliques. Gairebé la meitat dels enquestats havia pres aquestes begudes en el moment d'enquesta.

Tabac

Una majoria àmplia dels enquestats a discoteques fuma durant la sortida (dues terceres parts). No s'observen diferències significatives entre homes (el 61%) i dones (el 64%), ni per altres variables sociodemogràfiques, a excepció de la despesa (a major despesa per sortida, major proporció de fumadors). Això implica una certa disminució respecte l'any 2005, però també una equiparació amb anys anteriors.

Cal assenyalar que es manté una tendència pròpia d'anys anteriors, on el tabac és l'única substància on predominen les consumidores.

Alcohol

La major part dels enquestats ha consumit alcohol durant la sortida (el 82%). Ha augmentat i ho continua fent des de 2004.

Cal destacar que la gran majoria dels enquestats (el 72%) consumeix begudes alcohòliques de graduació alta els caps de setmana: destil·lats i combinats (i, a més, poden beure cervesa o vi). La resta de bevedors (al voltant del 10% del total d'enquestats)

només consumeixen cervesa, preferentment, o vi. Els abstemis, la resta, són aproximadament un de cada cinc.

Altres drogues (drogues il·legals)

La majoria dels enquestats en discoteques i *afters* no havia consumit el dia d'enquesta cap de les drogues que considerem en aquest apartat (el 62%), una dada inferior a la del 2004. En conseqüència, el percentatge de consumidors de drogues il·legals se situa al voltant del 38% (això suposa una considerable disminució en el consum entre la mostra analitzada: en el 2005 era del 53%, i en el 2004 del 46%).

A continuació descrivim segons la proporció de consumidors (de més a menys) els consums de cada droga: haixix (el 25%); marihuana (el 20%); cocaïna esnifada (l'11%); cocaïna fumada amb tabac (el 5%); speed (el 3%); èxtasi pastilles (el 3%); altres drogues (menys de l'1%). Policonsum: l'11%. Cannabis exclusivament: el 23%. Policonsum sense incloure el cannabis: 4%.

En relació al 2006 es produeix una disminució en la majoria de drogues, després de l'augment dels anys 2003, 2004 i 2005 tornem a uns percentatges semblants als anys anteriors al 2003. Aquesta davallada solament podem explicar-la per un augment dels controls per tal d'evitar el consum als locals, ja que també va acompanyada de major consum d'alcohol. Cal tenir em compte, però, que aquestes xifres de disminució dels consums en l'enquesta no es corresponen amb el que venim observant i hem descrit respecte a les xarxes. El consum de haixix és el que més baixa, passa del 38% al 25%; la marihuana del 27% al 20%; la cocaïna esnifada del 15% a l'11%; l'èxtasi en pastilles baixa del 6% al 3%. La resta es mantenen o disminueixen una mica.

En l'enquesta a discoteques i *afters* es poden destacar les següents qüestions:

- En el cas de l'**haixix**, hi ha diferències significatives de consums per sexes (homes 30%; dones 17%) i, en el cas de

la marihuana també (homes 24%; dones 14%) i per despesa en tots dos casos (a partir de 60 euros per sessió s'incrementa força el percentatge de consumidors).

- El consum de **l'èxtasi en pastilles** predomina entre els que estudien i treballen al mateix temps, i més clarament entre els que viuen amb amics.
- En el cas de la **cocaïna esnifada**, hi ha diferències significatives per sexe (homes 15%, dones 6%), per edat (la proporció de consumidors augmenta considerablement amb l'edat, de tal manera que gairebé es duplica a partir dels 25 anys), segons amb qui viuen (els consumidors predominen entre els que viuen en parella o sols, mentre que hi ha molts menys entre els que viuen amb els pares), i per despesa (a més despesa més consumidors, amb un increment proporcional força acusat a partir de 60 euros per sessió).
- En el cas de la **cocaïna fumada amb tabac**, només hi ha diferències significatives en funció de la despesa (es dona sobretot en la gent que gasta més de 60 euros per sessió), i per franja horària (la majoria de consumidors ho fan a partir de les quatre de la matinada).
- No s'observen diferències significatives de cap altra droga en relació a les variables sociodemogràfiques.

Consum de noves drogues i drogues d'inici

En l'enquesta es pregunta als joves si han consumit alguna "droga nova" en els darrers mesos. Aquesta pregunta pretén recollir tant les drogues que s'han introduït en el mercat més recentment com els inicis de consum en drogues concretes. En la pràctica, segons els resultats obtinguts, com ja va succeir els anys anteriors, hem de parlar d'inicis de consum recents en substàncies ja conegudes i analitzades aquí i no de "noves drogues". No obstant això, sí que es detecta l'increment d'inicis en drogues de penetració més recent (és un probable indicador de la difusió d'aquestes).

Un 9% dels enquestats han consumit alguna “droga nova” durant els darrers mesos (l’any anterior era un 19%)¹⁷.

Entre aquestes “noves drogues” per als enquestats destaquen les següents (en ordre decreixent, percentatge sobre el total d’inicis)¹⁸: (35 casos; 10 drogues): cocaïna (el 26%); MDMA (el 17%); marihuana (l’11%); haixix (l’11%); ketamina (el 8%); speed (el 8%); bolets (el 8%). La resta d’inicis són més minoritaris (“sàlvia”, “tripi”, “cristall”). Respecte el 2005 s’observa que els casos de consumidors de drogues noves ha disminuït força (passa de 74 a 35 casos), i també el nombre de drogues noves (baixa de 19 a 10). Pel que fa a les proporcions la cocaïna assoleix la primera posició entre els nous consums (i augmenta del 23% de l’any passat al 26% d’enguany), i s’observa que es recuperen les proporcions de nous consums d’haixix i de marihuana (que passen del 6% a l’11%) després de la caiguda de l’any anterior. S’observa també que els inicis en MDMA han disminuït (després del fort augment de l’any anterior que va representar el 27%) i de ketamina (passa d’inicis del 12% al 8% d’enguany), mentre que l’*speed* es manté (passa del 9% al 8%). Els bolets han tornat a pujar (passen d’un 3% a un 8%). Cal apuntar que no s’observen inicis en GHB (desapareix després de la davallada de fa dos anys).

Algunes consideracions d’interès (enquestes en discoteques):

- 1- Hi ha algunes diferències significatives pel que fa al consum de drogues (en general) en funció de certes característiques sociodemogràfiques dels enquestats. Així, hi ha diferències per sexes de tal manera que en consumeix el 45% dels homes i el 28% de les dones; i també per la despesa de la sessió de marxa (els consums predominen entre els que gasten més de 60 euros per sessió).

¹⁷ El consum de “droga nova” correlaciona significativament amb l’edat (la proporció de consumidors de droga nova és molt superior entre els menors de 25 anys, i encara més entre els menors de 19 anys) i amb l’activitat principal (n’hi ha més entre els que només estudien).

¹⁸ Només considerem les que es poden identificar amb claredat. Per exemple, hem exclòs referències genèriques a “pastilles”.

- 2- Aquest any apareixen diferències estadísticament significatives en funció de la durada de la sessió, de tal manera que el percentatge de consumidors de drogues s'incrementa considerablement (es dupliquen) a partir de les deu hores de sortida, i es torna a duplicar a partir de les vint hores de durada. Tanmateix, això sembla ser especialment cert per a l'haixix i la cocaïna fumada, però no tant per a la resta de drogues (cosa que pot indicar pautes de consum particulars). Al contrari que el 2005, enguany no s'observen diferències per franja horària en el consum de drogues en general (únicament hi ha diferències significatives en el cas de la cocaïna fumada: hi ha més consumidors a partir de les quatre de la matinada) .
- 3- Existeix una associació estadísticament significativa entre consum de drogues i tabac (el 45% dels que fumen tabac consumeixen alguna droga il·legal, cosa que també fa el 24% dels que no fumen tabac) (tots dos són percentatges menors que en el 2005), així com entre consum de drogues i alcohol (el 42% dels que beuen alcohol consumeixen alguna droga il·legal, cosa que també fa el 16% dels que no beuen alcohol) (també són proporcions menors que el 2005). Les correlacions són especialment significatives en el cas de l'haixix i de la marihuana (correlacionen amb l'alcohol i el tabac), de la cocaïna esnifada (correlaciona amb l'alcohol) i de la cocaïna fumada (correlaciona amb el consum de tabac).
- 4- Les mitjanes de despesa s'incrementen amb el consum de drogues; més entre els consumidors d'haixix, de marihuana, de cocaïna esnifada i fumada i, en general, policonsumidors (són màximes quan hi ha consum de cocaïna). Pel que fa a l'alcohol s'observa la mateixa tendència, en aquest cas, però, les diferències no són significatives.
- 5- Els consumidors de cocaïna es poden descriure de la següent manera: més de les tres quartes parts són homes, d'entre 20 i 29 anys, la majoria tenen estudis secundaris o superiors, treballen o (estudien i treballen), però viuen principalment amb la família, tres de cada quatre fumen tabac i la pràctica totalitat

beuen alcohol. La majoria fuma haixix i marihuana, un de cada cinc pren speed i èxtasi en pastilles. Van a discoteques entre quatre i vuit vegades al mes i un 36% fan sortides fins a vint hores.

6- Si es consideren les dades obtingudes des de 1999 s'observen les següents tendències:

- La proporció de consumidors de drogues, en general, es va mantenir estable durant uns anys, els tres darrers anys va augmentar sostingudament, i enguany la proporció ha baixat.
- La proporció de consumidors d'haixix, després de mantenir-se estable durant uns anys, va augmentar força els dos anys anteriors i ara ha retornat a nivells de fa dos anys (va passar del 23% al 38% i, ara, al 25%). Mentre que la proporció de consumidors de marihuana s'incrementava continuadament des de l'any 2000 fins el 2005, el 2006, però, ha disminuït).
- La proporció de consumidors d'èxtasi decreix des de 2001, tot i que en els darrers tres anys la caiguda semblava haver-se detingut una mica, enguany el descens ha estat més considerable.
- La proporció de consumidors de cocaïna durant els darrers anys presentava una tendència marcadament ascendent, el 2005 semblava haver-se estabilitzat i enguany ha disminuït.

8. EFECTES I CONSEQÜÈNCIES

La majoria dels consumidors utilitza les drogues per augmentar els lligams de grup, potenciar les relacions interpersonals, afavorir els rituals grupals i cercar estats d'ànim individuals desitjats segons el context. Una minoria, alguns dels quals comencen a manifestar conseqüències negatives, les pren de vegades fora del context grupal i festiu, o en fan un ús abusiu.

8.1. Valoracions i efectes positius

No s'aprecien canvis quant al que venim recollint en els darrers anys, ja que no hi ha hagut modificacions importants en les apreciacions dels joves consumidors. Malgrat tot, oferim els trets i tendències més importants.

Consumir drogues és compatible amb les activitats que més valoren els joves en el seu temps d'oci: sentir-se lliures, sortit, relacionar-se, aguantar moltes hores i, també, ballar. Els possibles riscos que es poden generar a causa del consum no superen les valoracions positives, excepte en les dones, que són les qui mantenen posicionaments més prudents, i una minoria que perceben problemes i volen minorar o deixar el consum.

Les principals valoracions dels efectes i les substàncies són:

L'alcohol continua essent el més valorat. És accessible i fàcil de trobar. Es combina i mescla bé amb totes les altres.

El cannabis és la més valorada i difosa de les substàncies il·legals, la major part ni tant sols la considera una droga. Els consumidors valoren els efectes relacionats amb el grup i per a baixar els efectes estimulants en finalitzar les sessions de consum i de festa i poder dormir. Per a alguns és com un hàbit semblant al de fumar tabac.

Malgrat la seva popularització, la cocaïna encara manté la imatge de substància d'èxit i innòcua. L'ús de la cocaïna és diferenciador: d'estatus social, d'edat i de prestigi. El que valoren dels efectes és que predisposa a la festa, que "evita el cansament" la qual cosa permet poder continuar la festa; és força compatible amb l'alcohol, i no deixa ressaca. Es apreciada pel seu caire polifuncional.

L'speed, per a alguns, es veu com un substitut de la cocaïna quan no es tenen tants diners o quan no hi ha cocaïna. Sembla més apreciat pels més joves per l'estímul més eufòric i perquè combina bé.

L'èxtasi continua preferint-se més pels efectes estimulants que pels al·lucinògens en el context de ball com a element de contacte físic, comunicació, "sensació de flotar" i de "compartir un ritual" amb altres persones properes o molt similars. Es prefereix la presentació en pols.

Els al·lucinògens es valoren per les experiències, diferents a altres substàncies. Els naturals es veuen com més nets que els sintètics i amb efectes de durada més curta i suau.

8.2. Valoracions i efectes negatius

Les valoracions són també molt diverses per la subjectivitat que impliquen.

En general, els efectes atribuïts a les adulteracions són força criticats. Sobretot pels qui fa més temps que consumeixen (no tant pels que s'estan iniciant).

Un efecte negatiu destacat és no poder dormir després de llargues sessions de sortir i de consumir, sobretot estimulants. És freqüent prendre mesures per a contrarestar-ho: fumar cannabis, descansar abans d'anar a casa, menjar, una minoria prendre fàrmacs, relaxar-se veient la televisió, entre altres.

De l'alcohol, les valoracions més negatives són la ressaca després d'un fort consum i oblidar-se del que es va fer quan anaven molt beguts. En canvi, les borratxeres i, de vegades, els comes etílics no semblen preocupar massa i alguns fins i tot ho veuen com a <<normal>> o associat al fet de beure, especialment els adolescents.

Del cannabis, tot i mantenir-se l'augment del nombre de consumidors habituals, no creixen en la mateixa proporció les referències vers efectes negatius després d'èpoques de consum elevat. Alguns, parlen d'apatia, paranoies, arítmies, baixades de tensió, pèrdues de memòria i disminució de la concentració. Per això alguns es plantegen reduir el consum habitual. Hi ha peticions de tractament que no estan relacionades amb l'intent d'evitar les sancions. També hi ha algunes referències a intoxicacions que requereixen alguna atenció, sobretot en preparats culinaris amb cannabis (pastissos, galetes).

De la cocaïna es valora negativament que hi ha una tendència a continuar el consum per a reduir els efectes no desitjats de l'alcohol i de la mateixa cocaïna. En els consumidors més intensius apareixen, amb una certa freqüència, efectes negatius: les dificultats a l'hora de dormir i la necessitat de prendre alguna substància més per a apaivagar-ho (fins i tot psicofàrmacs). Així mateix, són freqüents les referències a: taquicàrdies, hipertensió, suors, pupil·les dilatades, ansietat, agressivitat i una minoria a problemes més greus com a infarts i embòlies. Una minoria dels informants destaquen alteracions greus del comportament, "brots psicòtics" i "deliri". En aquests casos han recorregut als serveis d'urgències i alguns han demanat tractament.

Pel que fa a l'èxtasi es diferencien els efectes més repetitius considerats com a lleus (set, boca seca, pupil·les dilatades, "tensió a la mandíbula") d'aquells més esporàdics i preocupants. Entre aquests últims destaquen: pèrdua de memòria, ansietat, inquietud general, apatia, manca de concentració, agressivitat. Segueixen augmentant les consultes demanant informació sobre la qualitat de

les pastilles i sobre estratègies per minorar els efectes no desitjats (Energy Control, Som.Nit, telèfons d'informació sobre drogues).

8.3. Conseqüències negatives

La majoria dels consumidors sap de problemes i riscos i coneixen la manera de minimitzar-los. De vegades, però, apareixen intoxicacions i d'altres problemes que resolen sense la necessitat d'acudir a centres especialitzats, sobretot quan són consumidors més experimentats. Si els problemes persisteixen, s'alarmen.

Les dones continuen sent més sensibles cap a aquestes situacions, per això quan els ateny directament (fills, parelles, amics) s'hi impliquen. Solen ser més conscients dels problemes i demanar abans ajuda.

Es mantenen les apreciacions quant a les conseqüències negatives observades als informes anteriors, no hi ha canvis significatius.

La més referida és el que anomenen <<efecte dilluns>>, descrita com una baixada relacionada amb els consums en general, però sobretot, amb els dels estimulants que, de vegades, es pot allargar durant dies. Es refereixen a un estat d'apatia i depressió, cansament físic; manca de son i malestar físic en general. Consumidors més intensius relaten efectes angoixants més greus i mania persecutòria, que atribueixen al consum continuat d'estimulants. Una minoria intenta solucionar-ho consumint més estimulants per evitar aquests efectes adversos. Alguns consumidors es refereixen a la baixada del dimarts i la defineixen més pels efectes emocionals.

Tot i que diferenciem a nivell analític les conseqüències negatives en relació a diferents problemes i àmbits (socials, sanitaris, econòmics, etc.) en realitat, sovint, les conseqüències negatives no apareixen separades sinó relacionades entre sí, de manera que

l'una potencia l'aparició de l'altra i viceversa. Hem de dir que sortir i consumir drogues amb una certa freqüència genera conseqüències negatives no només provocades pel consum sinó, també, de <<la festa>>, degudes al context, activitats, desplaçaments i altres condicionants.

8.3.1. Socials i relacionals

Alguns joves viuen molt vinculats als contextos de festa, la qual cosa anomenen com <<estar enganxat a la festa>>, ja que durant la setmana només pensen en la propera sortida. La forma més freqüent de minorar aquesta situació és deixar de sortir el cap de setmana durant un temps més o menys llarg o, fins i tot, deixar d'interessar-se en l'ambient i en els amics de sortida.

El consum freqüent de cocaïna o altres estimulants sol generar preocupació o alarma en les relacions més properes als consumidors quan algú consumeix més del que es considera com a <<normal>> i el consum passa a fer-se tots els caps de setmana. Primer, sol comportar problemes dins del grup d'amics, però sobretot en les parelles, els més lleus relacionats amb baralles i discussions. En un primer moment, són una pressió per a reduir o deixar el consum o per a iniciar tractament.

Àmbit familiar

En general, ni es parla ni es coneix el consum dels fills. Els pares sospiten problemes a partir de que sorgeixen tensions i conflictes i per canvis d'actitud dels fills que no sempre es relacionen amb el consum d'una substància concreta. En general, els consums dels adolescents són ignorats, conscientment o inconscient, ja que cada cop són més independents i tenen límits de comportament poc clars i delimitats.

Els germans solen ser els que generen més confiança per a tractar el tema, per parlar-ne i per consumir.

La permissivitat varia en funció de la substància consumida, és alta amb l'alcohol, no tant amb el cannabis, i va disminuint en funció de cada substància.

Quan els pares descobreixen el consum sol comportar discussions, tensions i més control per part dels pares, també és freqüent, però, entre les mares principalment, demanar informació per entendre els comportaments i canalitzar-los des del punt de vista assistencial.

Relacions de parella

Les discrepàncies en el consum de la parella solen produir discussions, gelosies i, en menys casos, problemes psicològics lleus, depenent del tipus de consum i de les substàncies. Quan el consum es dispara (majoritàriament en els homes), després de les primeres reaccions i pressions, sol haver-hi una pèrdua de confiança si el consum continua fent-se d'amagat i és descobert. La situació sol empitjorar amb l'aparició de problemes econòmics i per tant augmenta la pressió per endegar tractament. Si la situació no millora pot portar a la ruptura de la parella.

En general, les noies quan veuen els consums de la parella com a problemàtics intenten que ells en siguin conscients i que deixin el consum i les sortides.

Grup d'amics

Deixar el consum passa, sovint, per deixar el grup d'amics amb els que se surt i es consumeix, canviar-los o trobar parella.

Aquest any augmenten les referències d'amics preocupats pels consums alts de cocaïna o d'alcohol d'algú del grup.

Alguns joves contrauen deutes (principalment per la cocaïna) fet que a mig termini sol comportar complicacions amb els amics i amb els venedors. Aquest any hi ha més referències a baralles i ruptures entre amics.

Feina i estudis

Hi ha referències d'absentisme laboral els dilluns i els divendres, a més de manca de concentració i descens del rendiment laboral que, en els casos més greus, pot implicar la pèrdua de la feina. Això, per a molts joves, no és un escull donada la precarietat laboral que pateixen.

Hi ha poques referències a absentisme escolar als IES, tot i que alguns professors creuen que el consum desmotiva els joves, sobretot quan es dóna com en el cas del cannabis, en el temps escolar.

Prevenició i demanda d'informació

Els joves reben informació preventiva sobre drogues, principalment des de la perspectiva adulta, a l'escola, als mitjans de comunicació i d'altres àmbits més o menys especialitzats. Això no obstant, constatem que valoren més la informació personalitzada i que respon als seus dubtes (efectes, mescles, puresa) proporcionada en espais de confiança i anonimat (xats, fòrums, Línia Verda).

Tenen una receptivitat encara més gran envers la que reben de persones com ells (grup de parells), que estan al mateix nivell i coneixen l'ambient de la festa i els consums directament. Fruit d'aquest fet, hem constatat també un augment de la petició d'actuacions preventives a llocs d'oci i consum sota la perspectiva de la reducció de danys (Energy Control, Som.Nit i altres). En pobles i llocs més petits i perifèrics, on no arriben aquests dispositius, hi ha la petició explícita que es facin aquestes d'intervencions.

Els mitjans de comunicació social en general i diverses campanyes en particular, solen orientar-se de forma desmesurada i alarmista, fet que no es ben rebut pels consumidors, generant fins i tot reaccions contràries envers la percepció del risc. De la mateixa manera, molts adolescents escolaritzats es mostren crítics amb algunes xerrades i activitats informatives dels especialistes quan

incideixen en els aspectes més alarmistes. En canvi, valoren positivament i fan força preguntes quan els programes es fan des d'una visió no moralitzant dels consums apropant-se a les seves realitats i preocupacions.

L'increment de consum de cannabis entre els adolescents està produint un augment de la petició de xerrades per part dels centres educatius i dels ajuntaments. La posició dels professors és molt variada, molts d'ells, però, consideren que no són els centres els que tenen que abordar les situacions de consum als IES, en part perquè no se senten preparats per a fer-ho, i en part perquè creuen que ja estan saturats d'abordar altres temes (per als quals no disposen de massa recursos). En general, hi ha una clara petició de suport extern, de major control i implicació per part de les famílies, i de que siguin altres experts qui responguin als problemes, sense descartar el control policial que aquest any ha augmentat tant als voltants com a l'interior dels IES.

Internet s'està conformant com un espai important per a obtenir informació sobre les drogues, els efectes, els riscos i les conseqüències. Els joves consumidors cerquen informació a xats, forums i diferents pàgines web especialitzades. Els que s'estan iniciant i els que volen iniciar-se en substàncies més minoritàries utilitzen més aquests recursos. També, els que estan experimentant busquen compartir amb altres els dubtes i les experiències.

Així mateix, utilitzen cada cop més els recursos per a conèixer la composició de les substàncies, quan hi ha oferta de <<testing>> en els llocs de consum.

Hi ha cada cop més referències a gent que adopta a més, altres precaucions (dosificació més baixa i espaiada, reducció de les sortides, tornar abans, evitar les mescles, utilitzar el "testing", no compartir <<rollos>> per esnifar) per evitar els problemes relacionats amb el consum. La dosificació de la substància es té cada cop més en compte sobretot pel que fa a l'MDMA en pols. Alguns consumidors molt posats en l'ambient festiu, han pres consciència

d'alimentar-se adequadament per sortir de festa i així consumir drogues amb més seguretat.

A la Línia Verda les demandes d'informació d'aquest any són per aquest ordre: cocaïna, alcohol i cannabis. Quant a les trucades dels no consumidors, segueixen essent sobretot les dones les qui més demanen informació, més freqüentment els dilluns.

8.3.2. Sanitàries

Quan els consumidors o algú del seu entorn consideren que la relació amb una o varies substàncies no és satisfactòria perquè comencen a aparèixer problemes, abans de demanar tractament solen intentar reduir el consum o deixar-lo. Els problemes percebuts no són solament de salut, excepte quan hi ha un ensurt important (arítmia, embòlia, etc.). Solen ser deutes, malestar i tensió familiar i agressivitat.

Les estratègies són diverses: deixar de sortir o fer-ho amb menys assiduïtat; canviar de grup d'amics; trencar amb la parella (si té un consum més elevat); deixar de vendre (els que en venen); anar a viure amb la família.

Alguns es dirigeixen a centres d'atenció primària, altres van a centres especialitzats. Cada cop hi ha més coneixement dels recursos existents.

Es mantenen les referències a borratxeres i comes etílics que requereixen atenció d'urgències, sobretot entre els adolescents i les noies. Es donen els caps de setmana i, especialment, a l'estiu o en festes molt assenyalades. L'alcohol continua essent la substància que provoca el major nombre d'atencions a urgències durant el cap de setmana, molts cops per accidents. El consum abusiu també acostuma a estar associat amb altres substàncies (predomina la cocaïna).

Augmenten les urgències per cocaïna, que segueixen a les d'alcohol en importància, la majoria són homes, d'entre 20 i 40 anys, consumidors inexperts que s'espanten davant dels símptomes: taquicàrdies, crisis d'angoixa o pànic. També trobem consumidors experimentats que han augmentat considerablement el consum i els hi apareixen episodis d'aquests tipus durant la setmana o infarts i embòlies.

Les urgències relacionades amb el consum de GHB i Ketamina, han passat a ésser anècdotes. Enguany n'hi ha hagut alguna per m-CPP.

Es mantenen els dispositius assistencials en festivals i concerts amb resultats molt positius, tant des de la vessant preventiva, com en relació a les actuacions i derivacions dels casos més aguts (urgències). També algunes discoteques i *afters* han millorat els serveis d'atenció sanitària de primers auxilis.

Augmenten les referències a intents de deixar l'alcohol, la majoria reduint les sortides festives. Els tractaments per alcohol representen el percentatge més alt de nous ingressos per a tractament respecte als d'altres substàncies. Sovint estan relacionats amb el consum d'altres drogues, principalment cocaïna. Comença a arribar als centres, perfils que abans no hi arribaven: nois joves consumidors de cap de setmana (la nostra població diana majoritària).

Augmenta el nombre de fumadors de tabac que intenten deixar-ho, molts sense èxit.

Continuen havent consumidors de cannabis que demanen tractament, un percentatge molt baix si ho comparem amb les peticions de tractament per alcohol o cocaïna. Solen ser consumidors diaris, amb uns anys de consum i que relaten problemes de concentració.

Continua creixent com en els darrers anys el nombre dels que demanen tractament per consum de cocaïna. Els professionals creuen que ara es comença a veure la punta d'un <<iceberg">> i

que continuarà augmentant la demanda de tractament en el futur, paral·lelament a la difusió i augment del consum dels darrers anys.

Els que demanen tractament per cocaïna, el consum dels quals la major part de les vegades està associat al d'alcohol, ho fan pressionats per l'existència d'algun altre problema (de caire econòmic o legal). Ha canviat el perfil dels que donen aquest pas. Segueixen arribant als centres de tractament sobretot els homes, de més de 35 anys, de situació benestant i entre cinc i deu anys de consum, però, a més, està arribant un grup d'edat més baixa (entre 25 i 30 anys) que consumeixen des de fa menys temps, alguns d'ells fent consums diaris i que no tenen una situació econòmica tant benestant com els anteriors. Són una minoria, però també apareixen sol·licituds de joves d'uns 20 anys.

Poc a poc, els centres d'atenció a les drogodependències es van adaptant als nous perfils de consumidors, desvinculant-se de la imatge negativa que tenien referida als clients més marginals (heroïnòmans). Cal insistir en la necessitat de cercar noves estratègies de tractament que responguin als nous perfils, i no als dels heroïnòmans.

8.3.3. Econòmiques

L'augment de la despesa és també, per a molts joves components de les xarxes, una conseqüència negativa no només del consum de drogues sinó de l'assiduïtat de sortir de festa. Continuen les referències als deutes contrets entre joves i entre aquests i els traficants, la qual cosa genera problemes en l'entorn més immediat del jove consumidor: amics, parella o pares. També segueixen les referències a implicar-se en la venda a amics per a pagar-se el consum propi.

8.3.4. Les lleis i els conflictes

Gairebé no hi ha referències a baralles entre joves o grups.

La tasca del personal de seguretat dels locals, tant a l'accés com a l'interior, continua millorant. No hi ha tants conflictes a l'entrada dels locals, tot i que els adolescents i tots aquells als quals se'ls nega l'accés ho intenten tot per tal d'entrar. Els locals segueixen intentant disminuir tant els conflictes com les sancions així com evitar el soroll durant la sortida i reduir-ne l'impacte dels clients sobre els veïns, especialment a partir de la matinada.

Continuen els controls a alguns consumidors en els espais públics i les multes per sancions administratives.

La prohibició del consum i la venda d'alcohol als menors de 18 anys no evita que els adolescents aconseguixin beure i que, de vegades, prefereixin fer-ho en espais públics per a evitar les pressions. Perseguir als joves que beuen al carrer no sembla que sigui la manera més adequada per evitar determinats riscos, i algunes de les actuacions són fetes més per acontentar l'opinió pública que per resoldre la situació generada. Altres actuacions són incomprensibles des de la perspectiva de reducció de riscos, com el <<macro-botellón>> prohibit amb enormes mesures policials al mes de març, quan per una altra banda, es fomenten concentracions multitudinàries en festes, concerts i altres activitats d'oci i culturals a l'aire lliure, que solen implicar beure alcohol.

La pressió i el control de la policia sobre els locals i espais propers a determinades zones d'oci nocturn de les ciutats han continuat augmentant, així com també ho han fet els controls per part de l'Administració als locals: més inspeccions, control dels permisos d'obertura, i control dels horaris de tancament. Ha significat un augment de les denúncies, sancions i tancaments. En alguns llocs s'han produït després de queixes veïnals, sobretot a les zones properes als llocs d'oci.

8.3.5. Accidents de trànsit

La utilització del vehicle privat predomina sobre el transport públic o el de les discoteques, sobretot en desplaçaments fora de les ciutats, la qual cosa està relacionada amb la importància que tenen el cotxe i la moto per als joves com a elements simbòlics (prestigi, independència, velocitat, risc) i també pels inconvenients i dificultats que troben per a arribar a la majoria dels locals degut a la manca de mitjans de transport públic. Hi ha molts locals d'oci (a grans ciutats i comarques) que no estan comunicats amb la xarxa de transport públic i, en les rodalies dels quals, és difícil trobar taxi.

Els esforços dels locals i institucions per facilitar un millor accés i reduir els riscos no sempre tenen èxit, però tampoc són suficients per a cobrir totes les zones.

Continuen les queixes per la manca de transport públic nocturn. En aquells casos on existeix, sol tenir bon nombre d'usuaris. En l'àrea metropolitana de Barcelona, la diversitat en les maneres de desplaçar-se per a sortir de festa augmenta gràcies als serveis nocturns d'autobús i de metro. A més, hi ha més joves que van a peu, amb bicicleta o amb taxi que a les ciutats petites. Tenen bona acollida els serveis de transport públic, com ara de metro, durant tota la nit en ocasions especials.

Alguns cops es fan desplaçaments més llargs i per carreteres pitjor senyalitzades a la matinada, quan les festes es realitzen en espais oberts (*raves*).

És bastant comú que els joves no considerin en la justa mesura el consum d'alcohol i de drogues il·legals com un factor de risc per conduir, més en el context de la festa. Contràriament, alguns pensen que el consum d'algunes drogues pot afavorir la conducció, especialment la cocaïna quan es dona un alt consum d'alcohol. La majoria es refia de la seva capacitat per conduir, tot i prendre drogues, i desconfia si no és ell qui condueix.

Aquest any augmenten les referències a conduir sota els efectes de drogues il·legals, especialment cocaïna i cannabis. Fins i tot alguns conductors fan les ratlles de cocaïna tot conduint. També s'incrementen les referències a conducció havent begut alcohol. Tots dos casos creixen quan es fan desplaçaments més llargs i quan després d'haver tancat les discoteques es busquen altres llocs on anar.

Els controls d'alcoholèmia han augmentat. S'observa que aquest fet incideix contradictòriament en els comportaments dels joves: d'una banda, propicia estratègies com descansar abans de conduir, conduir més les noies (més prudents i menys implicades en accidents); d'una altra, fa cercar vies alternatives als controls, avisar-se amb els telèfons mòbils de l'existència de controls i de quan s'aixequen aquests. Els joves semblen més preocupats per la possible retirada del carnet de conduir (també per les multes i la pèrdua de punts), que per la seva seguretat.

En alguns llocs d'oci durant la nit, s'han continuat realitzant programes de prevenció d'accidents de trànsit. La figura del conductor assignat no sembla tenir predicament en les nostres contrades, els joves pensen que el que no beu no es diverteix. Val a dir que tampoc hi ha hagut massa difusió d'aquesta alternativa.

Alguns grups de joves quan duen a terme comiats de solters lloguen en comú taxis, autobusos o microbusos. En canvi, aquesta pràctica no s'estén a d'altres sortides, tal vegada perquè els cotxes privats tenen per a ells molta importància. Caldria estendre aquest comportament a més sortides que, per diferents raons, impliquen un risc elevat.

En l'enquesta de discoteques s'observen diferències estadísticament significatives entre els que condueixen i els que no condueixen pel que fa al consum d'alcohol. Així, entre els que condueixen hi ha una menor proporció de bevedors d'alcohol (el 70%, ha disminuït lleument respecte el 74% de l'any anterior) que entre els que no condueixen (el 87%), i menys bevedors de

begudes d'alta graduació (el 56% enfront del 78%). D'altra banda, al voltant de la tercera part dels conductors ha pres altres drogues. Entre el conduir i el consum de drogues, però, no hi ha diferències estadísticament significatives, la qual cosa ens indica que no hi ha gaires diferències entre els consums dels conductors i els dels no conductors (a diferència del que passa amb l'alcohol). Totes aquestes dades són similars a les de 2005 i anys anteriors, si bé, enguany, s'observa una lleu tendència a la disminució de consums (d'alcohol i de drogues) entre els conductors.

A més a més, cal tenir en compte que els conductors representen al voltant de la quarta part de la mostra, i que un 50% del total d'enquestats són passatgers que van amb aquests conductors en vehicles privats (cotxes i motos). Si la distribució d'aquestes característiques fos uniforme (és un supòsit), tindríem que la majoria dels enquestats es desplaçaria en vehicles conduïts per algú que ha begut alcohol, i una bona part per algú que, a més, ha pres altres drogues (la proporció de conductors mostra una certa tendència a disminuir).

En l'enquesta de discoteques i *afters*, un 10% dels enquestats ha patit un accident de trànsit en els darrers mesos (percentatge similar a l'any anterior), mentre que un 47% afirma que algú proper a ell ha patit un accident de trànsit en el mateix període (es manté a nivells del 2003 i del 2005, després d'una lleu disminució el 2004).

8.3.6. Riscos i diferències segons el sexe o el gènere

Malgrat la variabilitat observada en homes i dones, seguim trobant indicis que parlen de l'existència de comportaments diferenciats per gènere.

Es manté la constatació que, en general, les dones són més prudentes pel que fa als consums, s'inicien a edats similars a les d'ells, fan consums similars a l'inici però quan el consum continua,

elles, majoritàriament, fan un ús més restringit i controlat, intentant reduir els riscos més que no pas ells. Això fa que, en general, redueixin o mantinguin els consums en nivells més moderats, prenguin més precaucions respecte a les conseqüències no desitjades i s'amaguin més o no exterioritzin tant el consum (de totes les drogues; fins i tot de l'alcohol). També fan menys mescles. La diferència rau en el tabac: no tenen cap reserva a fer públic el consum de tabac, que és similar al dels homes.

Algunes, més que els homes, no consumeixen drogues il·legals, es limiten al consum de tabac i alcohol. Quant al consum d'alcohol, consumeixen menys quantitats i amb no tanta freqüència.

Aquelles que consumeixen drogues il·legals s'inicien en bona part convidades pels homes. La relació amb el mercat (a qualsevol nivell) és molt més restringida i anecdòtica.

Tenen menys problemes aguts derivats del consum d'alcohol i de drogues il·legals. Són molt influenciables, però, pels parells homes. Hi ha professionals que afirmen que alguns problemes d'addiccions de les dones es deuen directament a la relació de dependència amb la parella. Molts cops les noies incorporen el patró de consum del seu noi, sobretot es dona en els joves que més surten. Cal tenir en compte que elles reben més invitacions per part dels nois, especialment en el cas de la cocaïna.

En general, totes tenen més control familiar, especialment les més joves i les dels barris perifèrics. Acostumen a sortir amb menys freqüència i, quan surten, es retiren abans.

Elles solen disposar de menys diners. Tenen menys restriccions per accedir als locals, paguen menys i, en determinats llocs, entren sense pagar com a reclam pels clients masculins.

La relació de parella significa per a alguns homes la reducció o l'abandonament del consum de drogues il·legals, a més de la reducció de la freqüència de sortir de festa a llocs de nit, augmentant les festes privades (cases i altres llocs). Elles deixen

abans tot tipus de consum de drogues. Compartir les pautes de consum és un tret important en la parella. En algun cas, les incompatibilitats en aquest aspecte han significat el trencament.

Les dones són més receptives a les actuacions preventives (petició d'ajuda, informació), tant cap a les actuacions més generals (campanyes, xerrades), com a les realitzades per grups d'iguals als locals d'oci. A l'hora de conduir de nit en tornar a casa, són més responsables; a més, utilitzen més el transport públic.

Entre els homes es manté, amb pocs canvis, la percepció que si les dones consumeixen és molt més fàcil iniciar o mantenir relacions sexuals amb elles.

El consum de qualsevol substància, quan ho fan les dones, genera més alarma que quan ho fan els homes, tant si es tracta d'alcohol com d'altres drogues. Els homes, quan elles segueixen consumint, solen mirar-les amb una certa ambigüitat, i creuen que és un comportament poc prudent. Davant això, elles miren d'amagar els efectes o en disminueixen el consum.

Malgrat en general, com veiem, elles tenen un comportament i una actitud més prudents, cada vegada són més les dones que tracten d'equiparar-se als comportaments i actituds dels homes. En les noies adolescents o més joves, les diferències quant als consums són menors ja que s'apropen més als patrons de consum dels seus parells nois. Cal tenir en compte que, en aquestes edats, elles solen preferir com a companys masculins joves de més edat que elles, per la qual cosa, també estan més properes als consums de drogues ja que augmenten amb l'edat.

Riscos segons edat

En els anteriors informes hem vist que és vàlid considerar les diferències segons l'edat, ja que és una variable que ajuda a explicar i matisar les diferents percepcions, actituds i comportaments.

Els adolescents (14-17 anys), són els que donen més importància al fet de sortir i de consumir drogues per a sentir-se més iguals als joves. Per això, retardar l'hora de tornar a casa i començar a consumir drogues, forma part del ritual de transició a la joventut i, sovint, s'exterioritza vanagloriant-se dels consums davant dels parells. Això contribueix a la pressió per consumir.

En els darrers anys s'observa un increment dels consums i de les sortides en adolescents i una tendència a avançar aquests comportaments. Per a ells, sortir de festa i consumir té cada cop més importància. Als pobles, comencen a sortir abans i amb grups d'edat més heterogenis que a les ciutats.

Tenen un poder adquisitiu més baix i, en alguns locals, tenen més problemes per accedir-hi i per beure alcohol. Van més a llocs d'ús públic (carrers, places) tot i que, quan poden, van a discoteques i pubs, un altre dels símbols que marca el ritual de pas cap a la joventut.

Els controls en l'accés als locals d'oci continuen intensificant-se. La venda d'alcohol en alguns llocs és restrictiva tal i com obliga la llei, en d'altres, no tant. Augmenta el consum d'alcohol al carrer i a llocs més o menys propers als llocs d'oci.

Els adolescents es mouen amb grups més nombrosos, utilitzen més els transports públics i viatgen (cap als llocs de festa) amb parents o amics més grans. Fan els itineraris més curts i les sortides de menys durada.

Quan es deixa l'adolescència i es guanya autonomia hi ha un període d'intensificació de les sortides i els consums. Consumir determinades substàncies (cocaïna) marquen la nova situació.

A partir dels 30 anys, no solament per l'edat, sinó també quan es comencen a assumir més responsabilitats socials i, quan apareixen relacions de parella més estables, s'aprecia una disminució de les sortides, tant en quantitat com en intensitat; s'està menys temps fora de festa i disminueixen els consums de drogues. Hi ha una

minoria que, tot i superar aquesta edat, en el cas que no assumeixin més responsabilitats, poden intensificar els comportaments relacionats amb les sortides de festa i amb el consum de drogues. Aquest darrer grup ha augmentat el seu pes considerablement durant els dos darrers anys.

9. MERCAT

Continuen vigents els tres nivells de venedors descrits aquests anys, atesa la seva implicació en l'estructura del mercat: de nivell baix, de nivell mitjà i els traficants més <<institucionalitzats>>. Tot i aquesta diferenciació, pel que fa als objectius de l'Observatori, solament ens centrem a estudiar els primers.

Els de nivell baix solen ésser consumidors que s'impliquen en la venda per a sufragar el propi consum i, alguns, per a mantenir un cert nivell de despesa en l'àmbit de la festa. Per això alguns, quan volen deixar el consum, deixen també les activitats de venda.

S'aprecia un augment del nombre de venedors, relacionat amb l'augment del consum i dels consumidors. També perquè alguns joves veuen aquesta activitat com atractiva i alternativa a les precàries ofertes de treball, sobretot aquells que estan més implicats en estratègies alternatives. Aquests darrers anys, s'aprecia una major implicació dels més joves en el nivell baix de venda i més venedors de procedència extracomunitària (haixix i cocaïna).

La venda continua, sense massa variacions: dins dels locals d'oci; en les proximitats dels locals d'oci; al carrer en el sentit més estricte; per telèfon mòbil; a pisos particulars i al domicili particular del comprador. Augmenta la venda mitjançant el telèfon mòbil com a mesura per evitar els controls.

Els traficants han passat d'una certa especialització en una o unes substàncies concretes als que ofereixen més varietat.

Es manté l'oferta de les substàncies més utilitzades sense massa canvis, a excepció feta de distorsions conjunturals de curta durada, les quals són més apreciables en les substàncies més minoritàries que sofreixen més fluctuacions i que no sempre són accessibles. Els venedors coincideixen en que les substàncies més venudes

són, en primer lloc el cannabis (haixix i marihuana) i després la cocaïna.

La distribució segueix canals molt diversos, la qual cosa facilita una bona accessibilitat a totes les drogues. Els preus semblen estabilitzats, fluctuen poc, tot i que la cocaïna ha tingut un baixada de preu important els dos darrers anys i es pot trobar a 50 euros el gram, en lloc dels 60 euros dels anys anteriors, i sense baixar la qualitat. La demanda pot generar un augment del preu d'unes substàncies o d'altres en moments concrets: al final de la nit acostumen a pujar els preus, pugen també quan en un espai hi ha més demanda que oferta, en esdeveniments especials (concerts i festivals, Cap d'Any) i quan les vendes es fan a estrangers.

Les qualitats de les substàncies semblen també estables, tot i l'adulteració d'algunes d'elles. Es parla molt de la baixada de qualitat de l'haixix, especialment a l'estiu quan és més difícil aconseguir-ne.

Continuen les referències a activitats d'autocultiu, principalment de marihuana i, secundàriament, de bolets al·lucinògens.

Augmenta la venda de begudes als carrers de Barcelona i en llocs de concentració de joves (festivals, concerts, festes al carrer, etc.), sobretot de llaunes de cervesa i, aquest any, també combinats. Solen oferir les begudes fresques i a preus més baixos que als locals.

10. RECOMANACIONS

Des del primer informe mantenim un nucli de recomanacions bastant estable. D'una banda, perquè els canvis en l'àmbit que analitzem no han estat tant importants per proposar-ne d'altres i, d'una altra perquè moltes d'aquestes recomanacions no s'han portat a la pràctica.

També, des del primer informe, en fòrums, presentacions i d'altres debats, les hem contrastades amb els tècnics que treballen en aquests camps i les anem millorant amb les seves aportacions i el nostre treball de tants anys. Aquesta és la finalitat bàsica de les recomanacions: discutir-les i millorar les propostes amb els dissenyadors de programes i amb els executors.

En els darrers informes venim insistint en la necessitat que les actuacions de les diferents Administracions, institucions i col·lectius que intervenen (primàriament i secundàriament) en un mateix territori haurien d'estar plenament coordinades per a portar a terme intervencions complementàries. En aquest sentit, continua essent bàsic prioritzar políticament i de forma clara quins són els riscos que es volen evitar, per a no caure en actuacions contradictòries.

Transport públic i desplaçaments

Com que els joves no valoren amb la justa mesura el risc de conduir sota els efectes de l'alcohol o d'altres drogues, cal treballar aquest fet, sabent la importància simbòlica que per a ells té el cotxe (i pels adolescents la moto).

Cal continuar potenciant totes les mesures (públiques o privades) que evitin als joves desplaçar-se amb vehicles propis.

Sembla coherent seguir amb la política dels controls d'alcoholèmia i estudiar les estratègies que utilitzen per evitar-los.

Cal implantar polítiques per a fer assequibles i atractius els transports públics:

- Allargar l'horari del metro els dijous, divendres i dissabtes. Augmentar la freqüència de pas quan hi ha festes multitudinàries.
- Millorar els serveis d'autobús adaptant-los als horaris i als itineraris de sortida i tornada.
- Potenciar els serveis d'autobusos que alguns consells comarcals contracten a l'estiu i estendre'ls a d'altres èpoques de l'any.
- Continuar col·laborant amb els propietaris de locals o amb les associacions que els agrupen, per oferir transport als joves usuaris d'una zona (ciutat, comarca), potenciant els serveis que l'Administració o els locals ja ofereixen i crear-ne de nous.
- Continuar potenciant, a la sortida dels locals, actuacions preventives adreçades a afavorir una conducció més segura (test d'alcoholèmia voluntari, informació, etc.) i estendre els controls d'alcoholèmia buscant la responsabilització de la ciutadania.
- Cercar maneres de difondre la figura del conductor assignat que s'alterna amb els companys i que, quan li toca conduir, no pren drogues.

Formació en prevenció

Cal seguir impulsant, a nivell general i local, taules de discussió incorporant-hi a tots els agents implicats en la nit per intentar potenciar una <<nit més segura>>.

S'ha de continuar promovent i incrementant la presència i la normalització d'iniciatives tipus Energy Control, Som.Nit i d'altres en la mateixa línia.

Els centres d'ensenyament, especialment els de secundària, també haurien de poder disposar de més recursos per a abordar les necessitats d'informació dels professors i alumnes.

Quan es detecten consums als centres haurien de prevaler les actuacions educatives per sobre de les de control, que no resolen el problema i poden empitjorar-lo.

Davant l'augment del consum de cannabis en horari escolar, no es pot pretendre que els professors ho resolguin sense formació ni més recursos. Mentre aquesta formació no es faci extensible a tots, es poden ampliar els tallers que associacions com Energy Control i Som.Nit, estan portant a terme. S'hauria de pensar en estendre-ho als pares.

Dispositius assistencials

Cal continuar l'adaptació dels centres de tractament i dels programes a les necessitats i característiques dels nous problemes i poblacions.

Molts centres de tractament no estaven acostumats a rebre adolescents, cal atendre els adolescents que ho sol·licitin.

Orientació de les intervencions

Incidir sobre els mitjans de comunicació social, incorporant-los a les iniciatives normalitzadores i de reducció dels riscos, evitant les informacions alarmistes.

Caldria replantejar el sentit d'algunes sancions administratives per consum o tinença de drogues il·legals, ja que tenen efectes perversos. D'una banda són utilitzades de manera discriminatòria, depenent bastant de l'ànim sancionador, i d'altra porten a centres de tractament a joves sense problemes <<d'addicció>> que volen estalviar-se pagar la sanció. A més, poden tenir un impacte negatiu en les relacions amb la família, sobretot els més joves. Mentre continuï la llei, les multes es podrien canviar per mesures en benefici de la comunitat.

11. BIBLIOGRAFIA

- Díaz A, Pallarés J, Barruti M. (2000) *Primer informe (1999). Observatori de nous consums de drogues en l'àmbit juvenil*. Barcelona, Institut Genus, informe no publicat.
- Díaz A, Pallarés J, Barruti M. (2001) *Observatori de nous consums de drogues en l'àmbit juvenil (2000)*. Barcelona, Institut Genus, informe no publicat.
- Díaz A, Pallarés J, Barruti M. (2002) *Observatori de nous consums de drogues en l'àmbit juvenil. Informe 2001*. Barcelona, Institut Genus, informe no publicat.
- Díaz A, Pallarés J, Barruti M. (2003) *Observatori de nous consums de drogues en l'àmbit juvenil. Informe 2002*. Barcelona, Institut Genus, informe no publicat.
- Díaz A, Pallarés J, Barruti M, Espluga J. (2004) *Observatori de nous consums de drogues en l'àmbit juvenil. Informe 2003*. Barcelona, Institut Genus, informe no publicat.
- Pallarés J, Díaz A, Barruti M, Espluga J. (2005) *Observatori de nous consums de drogues en l'àmbit juvenil. Informe 2004*. Barcelona, Institut Genus, informe no publicat.
- Pallarés J, Díaz A, Barruti M, Espluga J, Canales G. (2006) *Observatori de nous consums de drogues en l'àmbit juvenil. Metodologia i Informe evolutiu 1999 - 2005*. Barcelona, Generalitat de Catalunya, Departament de Salut.